
Márton László

A RÓMAI HULLAZSINAT

SZEREPLŐK:

Az Előjáték szereplői:

SPURIUS, az utolsó római költő
SZŪZANYA
KISDED
SZENT KRISTÓF
SZENT ÁGOTA
SZENT GYÖRGY
SZENT MIHÁLY, arkangyal
SZENT BERTALAN
SZENT JANUÁR
SZENT FLÓRIÁN
SZENT DANAÉ
SZENT SZEMELÉ
TIBERIS, folyamisten
FORRÁSNIMFA

A Színjáték szereplői:

Pápák:
ANASZTÁZ
BONIFÁC
CELESTIN
DESIDERIUS
EMERITUS
FORMOSUS
GALERIUS
HONORIUS
JOHANNES, azaz JOHANNA

Római férfiak és nők:

THEODORA

MARZIA

ZENOBIA

THEOPHILACTUS

MAMMOLUS

SERGIUS

BELISARIUS

MELCHIADES

ADALBERT, Toscana hercege

LAMBERT, Spoleto hercegének fia

REMETE

I. BÍBOROS

II. BÍBOROS

III. BÍBOROS

Portás, ajtónálló, kulcsárnó, szolgáló, ördög, forrásnimfa

Vikingek:

WOTAN

FREYJA

LOKI

THOR

RAGNARÖK

ANGRBODA

TROLL

Szaracénok:

AL-FARÁBI

AL-BIRÚNI

AL-GAZÁLI

Kalandozó magyarok, később az Apokalipszis lovasai:

TÖHÖTÖM

VÉRBULCSÚ

LEHEL

GYÁSZVITÉZ

Az Első Közjáték szereplői:

TULLUS HOSTILIUS, római király
CAIUS CLULIUS, albai király
I. HORATIUS
II. HORATIUS
III. HORATIUS
I. CURIATIUS
II. CURIATIUS
III. CURIATIUS
HORATIA, a Horatiusok húga
ÖREG HORATIUS, a Horatiusok apja

A Második Közjáték szereplői:

AGY
KÉZ
LÁB
SZEM
FÜL
ORR
SZÁJ
MÁJ
BÉL
MENENIUS AGRIPPA, római konzul, azaz a LÉLEK

Történik Rómában és környékén.

Előjáték

(Bozótos térség az egykori Forum Romanumon. Félbetört oszlopok, leszakadt boltívek, ledöntött szobrok. Egy disznó rőfögve turkál. Amforákat, sisakokat, mellvértket és más efféléket hoz napvilágra. Orrával megböki az egyik márványszobrot. A szobor megmozdul, feltápáskodik, körülnéz. A disznó rémült horkantással kirohan. Előttünk áll Spurius, az utolsó római költő.)

SPURIUS

Hol vagyok? Mi történt velem?
Mit látok itt? Mi ez a fürtelem?
Ez a világ meghódítója, Róma?
Ez a romhalmaz? Lehetetlen!
Én volnék ez a tehetetlen
Lény, akit megbénít valami kóma?
Minden odaveszett? Ez nem lehet igaz!
(Egy tükörszilánkban nézegeti magát.)
Hadd lássam... Én voltam... Én vagyok az...
Az utolsó római lírikus,
Elbeszélő és kritikus.
Spurius a nevem.
Írtam ódát, drámákat, egy eposzt,
Amely sok olvasót megoszt... –
Nem! Ezt nem hihetem!
Mennyi idő telt el? Évszázadok?
A mulandóság ellen lázadok!
Nem igaz! Nem és nem igaz.
Ez volt a Forum. Most benővi gaz.
Ez itt egy régi tűzvész hamuja.
Itt egy palota állt. Maradt a kapuja.
Ez meg itt egy barbár sisak.
A fej, amelyet óvott, már sehol.
De itt egy ismerős, nicsak!
Emléke örömet csihol.
(Megáll egy szobor előtt.)
Ez Venus, a szerelem istennője,
És karján ül a kisdéd Cupido.
Ha látlak, éled szívem hője,
Te gyönyör ajtaját nyitó!
Neked, szép Venusom, tiszteletet adok!
(Megérinti a szobrot, amely az érintéstől életre kel. Ő a Szűzanya a Kis-
dédde.)

SZŰZANYA

Erre a névre már nem hallgatok.
Tudd meg, költészet élő alanya:
Újabbán én vagyok a Szűzanya!

SPURIUS

Szűz is, meg anya is? De különös!

SZŰZANYA

Ha ettől benned a csodálkozás nagy,
Akkor te még a római pogány vagy.

SPURIUS

És ez a kisfiú? Már ő sem Cupido?

KISDED

A csodálkozás kölcsönös.
Ötszáz évet végigaludtál,
És kereszténnyé válni mégse tudtál?

SPURIUS

A fejmozgása tagadó.

KISDED

Hol van már Cupido meg a nyila!
Most én vagyok az Egy Isten fia,
Aki egylényegű vele.
Így intézi az Ész csele. –
De elég ennyi teológia!

SPURIUS

Meghül a vér az ereimben!

SZŰZANYA

Tényleg én voltam a régi rezsimben
Venus, és ő volt az én Cupidóm.
Neki most is ízlik, régen is ízlett
A női kúpidom.

KISDED

De közben csődbe ment az üzlet.

SZŰZANYA

Tudd meg: összedőlt a világ.
De az emberfaj ismét belevág.
Tovább tengődik, alkalmazkodik,
Kapálódzik, kapaszkodik.
Higgy a szemednek: Róma rom.
A maradványa szedte-vette.
Elbukott a Birodalom:
Mint futóhomok, eltemette
A monoteista vallási képek

És a barbár keleti népek
Áradata.
Ötszáz év nagy idő. Magában véve bosszú,
És közben történt ez meg az,
Amit mind elmondani hosszú:
Történetírók sok-sok adata,
Nagyrészt nem is igaz.

KISDED

Rómát néhányszor letiporták...
A hunok... A punok... Sőt, a kunok...
A finnugor nyelvrokonok...
És még további hordák.

SZÜZANYA

Jézus, ne ugrálj! – Cipelem:
Ehhez kell nem kevés erő és türelem.
Nyolcszáz éve így van velem.

KISDED

Hívd Szent Kristófot! Hadd cipeljen ő!
(Rádobja a kezében tartott liliomszálat egy szoborra, amely a virág érintésétől megelevenedik. Ő Szent Kristóf. Nyakába veszi a Kisdedet.)

SZENT KRISTÓF

A pogány korszakban én voltam Atlasz.
Gúnyolódta rajtam: „Hanyatlasz!”
Azt hittem, hogy egy csecsemő
A nagyvilághoz képest pihenő.
Minek a vállamon a földgolyó?
Inkább szusszanni volna jó.
Majd ha Krisztust hordozom, nyugi lesz...
Istenem, mekkorát tévedtem,
Amikor Jézuskát nyakamba vettem!
Súlyosabb ő, mint a világ baja. –
Ne a hajamba kapaszkodj! Eressz!

SPURIUS

Már alig van Szent Kristófnak haja.
A keresztény hit megkopaszt.

SZÜZANYA

Spuriusom, ha rám figyelsz,
Mondok neked sovány vigaszt.

Kapargasd meg a keresztény viaszt:
Máshol is pogányságra lelsz.
Sok istenség átmentette hatalmát.
Nézz csak oda!

(További szobrok kelnek életre.)

SZENT ÁGOTA

Voltam Proserpina, vagyok Szent Ágota:
Lásd levágott kezemben a vadalmát!

SZENT GYÖRGY

Én voltam Mars, a harcok istene.
Új szerepemben én vagyok a Szent György,
Aki a harcnak búcsút intene.
Lándzsámra nincs más felszúrva, csak egy szörny.

SZENT MIHÁLY ARKANGYAL

Apolló angyallá avansált.
Nevem az új rezsimben Szent Mihály.
Már nem nyúzom Marsyasról a felsált,
Kezemhez nem tapad se vér, se bőr, se háj...

SZENT BERTALAN

Mert Marsyas ma már Szent Bertalan,
Aki igaz, hogy nyúzva van,
És kezében tartja a bőrét,
Amely zöldül, mint legelő, rét,
De már nem vagyok fuvolás szatír.

SZENT MIHÁLY ARKANGYAL

Egy nyúzott szenttel az ördög se bír.

SZENT JANUÁR

Szent Január lett az egykori Janus.
Üvegben őrzött vére buborékol,
A lábszárcsontja kukorékol.
Ez most a Janus kapuja.

KISDED

Mit gondolsz, mi lett a buja
Jupiterből?

SZENT FLÓRIÁN

Szent Florianus!

Néha most is aranyeső
Lesz belőle, és lecsorog

A mindenkori Danaé ölébe.
Ő vígan áll – vagyis fekszik – elébe.

SZENT DANAÉ

Tanúsítom: a játék jóleső,
Ha közben gyomrom nem korog.
Az aranytól a nő ficánkol és forog.

SZENT SZEMELÉ

Ha a gyönyörnek időt szentelének,
Hármasban zajlik már a bujaság.
Felizzítják fekhelyét Szemelének.
Ez jó ötlet, nem butaság!
Két lánnyal is elbír az uraság.
Ellenben ha Szent Flórián
Elhasal egy lecsúszott glórián,
Ha fanyalgást érzékel vagy dacot,
Azonnal felgyújtja a matracot.
Ez nem szeszély, hanem a dolgok rendje:
Ő a tűzoltók védőszentje.

KISDED

Több példa kell-e még?

SPURIUS

Ne már! Ez is bőven elég.
Szédülök a sokféle szenttől,
Aki hátulról mind pogány,
És hitbuzgó keresztény szemből.
(*Jön a Folyamisten egy Forrásnimfával.*)

FOLYAMISTEN

Hallom, súlyos a vízhiány,
És ez a hír odavezet,
Hogy hoztam egy kis árvizet.

KISDED

Ez a Tiberis-folyam istene.
A vízgyűjtője, úgy látom, tele. –
Hahó! Csordogálsz, Tiberis?

FOLYAMISTEN

Igenis!
Meg nem is.

Őszintén szólva, már unom,
Hogy a világ folyása én legyek.
Esküszöm, falnak – partfalnak – megyek,
Ha szememet be nem hunyom!
Legyen partjaimon inkább tüskés berek,
Mint emberek!
Minden emberségük belém ürül.
Belém szarnak, belőlem szűrnék
Gyermekei egyrészt a Zűrnék,
Másrészt pedig az Úrnék,
Vizemmel nedvesítve száját,
Vagy hűsítgetve májat.
Időnként elöntöm a tájat,
De mit használ? A nép a hegyre megy.
Így, ha megáradok,
Vagy ha kiszáradok,
Nagyjából egyre megy.

FORRÁSNIMFA

Leromboltak minden vízvezetékét!
Szét kell terülnöm a lapályon
Poshadva mindhiába, fájón.
Lett belőlem bűzös mocsár.
Most mivel itassam a népet?
Belém gázol bármely gázlómadár!
Nincs fürdővendég. Nem tolakszik.
Na és a zarándok miben mosakszik?

KISDED (*Spuriusnak, sígva*)

Nem volna jó a sodrából kihozni
Ezt a mizantróp férfiút,
Vagy kedvenc forrásnimfáját kinozni,
Mert akkor nekünk a bajból kijut.
Ha megárad a folyam istene,
Megevett minket a fene.
Inkább legyen figyelme rab!
Mondjuk azt neki, hogy készült egy színdarab,
És előadjuk a tiszteletére.

KISDED

Mondjuk neki, hogy a te műved az.
Hogy ötszáz év alatt álmodni bírtad,
Aztán öt perc alatt leírtad.
Hiszen költő vagy! Nem igaz?
(A Folyamistenhez, hangosan.)
Hidd el, derék folyam, hogy van kivétel.
Nem mindegy, hogy friss vagy romlott az étel,
És hogy a víz folyam-e vagy pocséta.
Itt áll ez a jeles poéta:
Ötszáz évig aludt. Téged nem szennyezett.
Álmában összeenyvezett
Egy izgalmas színházi látomást.
Olyan igaz, mint amennyire szép.
Nem reped meg tőle a lép,
Nem szakad le a mennyezet.

FOLYAMISTEN

Lássuk hát az előadást!
Ugye rólam szól?

KISDED

Te is benne vagy.

Örvényeid szerepe nagy.
Mondhatni, te leszel a helyszín.

FOLYAMISTEN *(elégedetten csettint)*

Akkor úgy fogok folyni, mint a tejszín.
Közben pedig, akár a vidra,
Kiülök önmagam fölé
A Fabricius-féle hídra.
Amíg csöndben folyik a lé,
Saját levem,
Mít bánom én, mi lesz velem?
Várom, hogy habjaim helyett
A gondosan elrendezett
Párbeszéddek a színpadot előntsék.
Látom, szép számú a közönség.

SPURIUS *(a Kisdedhez)*

Te ezt komolyan gondolod?
Nekem aggályos a dolog.

A gond a szívembe harap.
Te is tudod, hogy nincs darab.
Amit írtam, nem maradt fenn. Egy sor se.
Nem tudom, ez szerencse vagy balsors-e.

KISDED

Hát írd egyet!

SPURIUS

Semmi sem jut eszembe.

KISDED

Ezt a kifogást nem veszem be.
Ha a szerzőnek mi sem jut eszébe,
Akkor becsületbeli kötelesség,
Miközben tollat vesz kezébe,
Hogy ez művéből ki ne tessék.
Vedd úgy, hogy én vagyok a dramaturg.
A cselekményt halomba túrd!

SPURIUS

Mégis, miről szól a cselekmény?

KISDED

Hát ezt én is tudni szeretném.
De sebjaj! Máris kitalálom.
Ha aludtál, drámád legyen az álom.

SPURIUS

Miről álmodtam?

KISDED

Rómáról. A város

Kisebb-nagyobb bűnöktől sáros.

SPURIUS

Ki a főszereplő?

KISDED

A pápa.

Olyan, mint tengerben a cápa:
Megeszi a kisebb halat,
Amíg őt is fel nem zabálja
Egy még nagyobb hal. Így halad
Előre a történelem.

SPURIUS

Ez fürtelem!

KISDED

Ez a színház legfőbb szabálya.

SPURIUS

Hová lett a császári rang?

KISDED

Az most csak egy távoli hang.

A császár germán vérből származik.

Északon, germánok között él.

Bár előfordul, hogy szántalpakon

Átvontatják az Alpokon,

Míg ideérkezik,

Eltelik öt tél.

Ő nincs a szereplők sorában.

FOLYAMISTEN

Mi van a színház műsorában?

Nem szeretek hiába várakozni!

Muszáj lesz árvizet okozni!

Idesodrom a Colosseumot!

SPURIUS (*rémülten*)

Inkább megennék egy oposszumot!

KISDED

Kössünk hát kompromisszumot!

Csak egy kis késés... Műszaki malőr...

FOLYAMISTEN

Ezt mondja nekem a halőr!

KISDED

Tiberis Istene!

Te ne

Tudnád, hogy az utolsó pillanatban

Egy-két változtatás bekattan?

Például jön egy új szereplő.

Jellemén ott virít a szeplő.

Néha én magam is szereplek.

Az árulónak azt mondom: „Szeretlek!”

A holttestnek adok olyan instrukciót,

Hogy végrehajt egy komplex akciót,

És leolvad a halotti kenet.

Igen hatásos jelenet!

A vízből pedig csinállok bort,
Megyek a vízén: járható terep,
És kenyérré változtatom a kosbort.
De a legeslegjobb szerep,
Amelyet színészként szereztem
– Alig kezdem, tapsol a plebsz már –,
Amikor mint Szupersztár
Végignyújtózom a kereszten.

FORRÁSNIMFA

Én meg azt mondom, hogy ne húzzuk
Az időt, mert szívünk, e furcsa hús-zug
Már dobog türelmetlenül.
Félek, hogy az előadás leül.

KISDED (*Spuriushoz*)

Elkészültél?

SPURIUS

Aki határidőre

Munkáját befejezi, dőre.

SZŰZANYA

Szerzőnk most vette észre csak,
Hogy nekem nem jutnak szavak.
És amivel régóta lógott,
Hogy villogjak a deszkán,
Bepótolhatja eztán:
Ír nekem egy nagymonológot.
Hogy értelmet nyerjen egy helyben álltom,
Integetek a közönségnek.
A színjátékot ezennel megáldom!
A csillogó szemekben égnek
A kíváncsiság fényei.
Jöjjenek a képzelet lényei!
Figyelmeteket ejtse rabul a
Szerteágazó fabula!

Első felvonás

ELSŐ JELENET

A Laterán-palota. Jön Adalbert toszkán palotagróf és Lambert spoletói hercegfi.

ADALBERT

Helyben vagyunk. Kezed nyirkos.
Most először leszel gyilkos?

LAMBERT

Bár szeretnék örökölni,
Mégis sajnálnám megölni
Krisztus földi helytartóját.

ADALBERT

Ne sajnáld azt a tar gólyát!

LAMBERT

Szívem nem bástya, de rés,
A lélek annyira furdal.

ADALBERT

Csakhogy a nagyratörés
Nem lágymoll, de durva dúrdal. –
Kezdtém neki magyarázni,
Hogy engem kell a világ
Császárává koronázni.
De a pápa visszavág.
Császár – azt felelte – már van.
Én maradjak a hínárban!
Na de most jól megszívatjuk.
Új késedet felavatjuk,
Azt végighúzod a torkán:
Győzelmünk zúg, mint az orkán.
Pápát csinállok belőled!
Cserébe azt kérem tőled,
Hogy császárrá koronázzál.

LAMBERT

De a bűn lelkekre rászáll!

ADALBERT

Bűnösnek lenni remek.
Az emberek babszemek,
Akkik bűnökben rotyognak.

LAMBERT

Mindjárt könnyeim potyognak.

PORTÁS *(jön)*

Hát ti ketten mit kerestek?

ADALBERT

Nem vagyunk kutatni restek
Olyasféle valakit,
Aki ajtót alakít
Őszentsége trónusához.

PORTÁS

Vigyázzatok, mert kiátkoz! –
Biztosan gyilkosok vagytok.

ADALBERT

Jól fog az agyad, te agy-tok.
Új fiú vagy. Még nem ismersz.
Útban lenni ezért is mersz.
Gyilkos vagyok és csaló.

LAMBERT

Itt egy kis borralaló.

PORTÁS

Ha te a portást lenézed,
Keserű lesz lelki mézed,
És az Isten meg nem áld.

ADALBERT

Nehogy már utunkat álld!

PORTÁS

Ki láthatja át a bordás
Szív-ketreceket? A portás.
Ki őrzi meg jól a csend és
Béke áldását? A rendész.
Tőle függ a bemenet,
Ő mond igent vagy nemet.

LAMBERT

Fényes markú portásmester!

Pápa mellett őrző sámán!
Hímnős bibliai Eszter!
Van téged megkenni háj.

ADALBERT

Én egy nagy rész Mordeháj
Vagyok és csipetnyi Hámán.

PORTÁS

Ne feledd el, hogy Szent Péter
Ott, ahol magas az éter,
Ugyanolyan portás, mint én.

LAMBERT

És a baksist várja szintén.

KULCSÁRNÓ (*jön*)

Ereszd be az urakat!
Nem kell már a bakafánt.
Van más dolgod egy rakat.
Ne légy harci elefánt,
Ne légy házőrző molosszus,
Te megzápult agyú kolosszus!
Miért legyen ez a két férfi bosszús?

PORTÁS

Nekem te nem dirigálsz.
Bújj a kemence mögé!

KULCSÁRNÓ

Szent hatalmat deriválsz,
De a ház az ördögé. –
Képzeljétek, jött az ördög:
Beengedte ez az ór-dög.

PORTÁS

Jött az ördög velem szembe.
Mondta: kártyázni akar.
Ment a pápához hamar,
Úgy, hogy én eresztettem be.

ADALBERT (*szimatol*)

Érzem a kénkőszagot.
Nem nyitnátok ablakot?

LAMBERT

Mi van?! Ezt nem hiszem el!

KULCSÁRNŐ

Pápákat is kiszemel
Az ördög, ha játszani
Óhajt.

PORTÁS

Nem elég Gonosznak
Lenni, hódolván a Rossznak:
Annak is kell látszani!

KULCSÁRNŐ

Már el is nyerte a házat
A pápától. Nem gyalázat?

PORTÁS *(kinyit egy ajtót)*

Itt mehettek Anasztázig:
Az ördöggel kanasztázik.

ADALBERT

Nagyon rossz a lapjárs?

KULCSÁRNŐ

Mindkét szeme könnypárás.

PORTÁS

Tudod, milyen nagy a tét?
Feltette az életét!

ADALBERT

Ha feltette, nem féltette.

PORTÁS

Hiú reménység éltette,
Mert az ördög bármit művel,
Fejében hazug betűvel
Van beírva minden hártya.

(Jön az ördög, hóna alatt a kapálódzó Anasztáz pápával.)

ANASZTÁZ

Csaltál! Cinkelt volt a kártya!

ÖRDÖG

Végigjátszottuk a játszmat.
Te az isteni Fénypázmát
Hívtad, én meg a Sötétet.
Utóbbi nyerte a tétet.
Ha csal a Sötétség, hát csal.

Így volt annak idején
A Názáret-beli áccsal.

ANASZTÁZ

Gyehennára kerülök!

ÖRDÖG

Elbúcsúzunk: ő meg én.

ANASZTÁZ

Kárhozatba merülök!

Szurkos üstben fogok ülni!

ÖRDÖG

Semminek sem tudsz örülni? –

Szevasztok! Viszem loholva

Ezt a pápát a pokolba.

Válasszatok újat, jobbat!

PORTÁS

Aki nála többet lophat?

(Ördög, Anasztázzal a hóna alatt, el.)

KULCSÁRNÓ

Úgy elvitte, mint a sicc.

PORTÁS *(szimatol)*

Jó lesz, ablakot ha nyitsz.

KULCSÁRNÓ

Úgy elvitte: szinte fénylett.

LAMBERT

Okafogyott a merénylet.

ADALBERT *(Lambertnek)*

Látod, ártatlan maradtál.

Késednek munkát nem adtál.

A pápa elment magától.

Minket már semmi sem gátol.

Az új pápa te leszel!

(Jön Theodora, Marozia, Bonifác és néhány bíboros.)

THEODORA

De már ebből nem eszel!

Hercegi tökféjedbe azt rázd,

Hogy az ördög szegény Anasztázt

Kívánságunkra vitte el.

Ezt bizonyítja számos csodajel.

Hites férjem, Theophilactus
Nevében úgy zajlik az aktus,
Hogy az új pápa Bonifác.

ADALBERT

Készül neki halotti pác?
Nem sokáig él Bonifác ám,
Mert ő közismerten balfácán!

THEODORA

Adalbert, hiába kavarsz.

MAROZIA

A bajkeverés Magna Ars,
De tudomásul venni tessék,
Hogy a római főnemesség
Óhaja: Bonifác legyen a pápa,
És nem kívántuk ezt hiába,
Mert minden jel arra utal,
Hogy Bonifác téged kiebrudal.

LAMBERT

Hát engem már észre se vesztek?

THEODORA

Te maradj csöndben.

MAROZIA

Te maradj veszteg.

LAMBERT

A szívem a bánattól összetöpped.

ADALBERT *(Bonifácra mutat, miközben kivezetik)*

Ezt is megölik majd, mint a legtöbbet.

LAMBERT

Engem már ki sem dobtok, mint őt?

MAROZIA

Ha kéri, dobjuk ki a pintyöt.

(Lambertet kivezetik.)

KÓRUS

A mennyekbe fehér füst száll:

Örvend falevél és fűszál.

BONIFÁC

Eljutottam ötről a hatra!

Nem mondok mást: meg vagyok hatva.

THEODORA

Mit vársz? Tapsvihart? Vagy megtorlást?
Kezdd már a hatalomgyakorlást!

MÁSODIK JELENET

A Soracte-hegy, Rómától északra. Jön Theophilactus, Celestin és a Remete.

REMETE

Idefelé jövet, az úton
Nem esett semmi bántódásotok?
Hiszen Rómától a Soracte
Lóháton másfél órányira van,
És tegnapelőtt egy viking hajó
Kötött ki ott lent, az öbölben.
Veszélyesek ám a vikingek:
Elrágják a vasat és a követ!
Ennyire bátrak hogy lehettek?
Kíséret nélkül idejönni,
Erre az elhagyott vidékre?

THEOPHILACTUS

Te is tudod, hogy amit művelünk,
Azaz művelni készülünk,
Csakis a legnagyobb titokban
Következhethet be.

REMETE

Azt üzented,
Hogy közös gyereket akartok,
Akiből, majd ha felnőtt, pápa lesz.
Így az is fontos, hogy fiú legyen.

CELESTIN

Ha Theodora és Marozia
Közösen tudtak szülni gyereket
– Emez világra hozta a fejét,
A többi testrészét a másik –,
Akkor mi ketten tudjunk nemzeni
Nők közreműködése nélkül
Újabb közös utódot!

THEOPHILACTUS

Ha pedig az ő gyerekük lány
– Aki igen gyorsan növekedik,
Csak egy kis baj van a nyakával –,
Úgy a mi kettőnké legyen fiú!

REMETE

Óhajotok nem lehetetlen.
A Soracte-hegy talajában
Fejlődtek már ki magzatok,
És bár vikingek leskelődnek,
Persze, csak ott lent az öbölben,
Ehhez a kényes művelethez
A csillagok állása kedvező.

THEOPHILACTUS

Akkor ne vesztegessük az időt!

CELESTIN

Megtesszük, amit mondasz! Mit tegyünk?

REMETE

Tudjátok meg: két férfi nem elég
Ahhoz, amire készülődtök.
Három kell: nem több, nem is kevesebb.
Itt történt hajdan, ezen a hegyen,
Hogy három isten megállapodott
– Jupiter, Neptunus, a harmadik...
Nem is tudom... talán Mercurius... –,
Hogy egy közös utódot nemzenek.
Az ehhez szükséges férfimagot
Egy bórzsákba belelővellték.
A mesterséges anyaméhet
Jól bekötözték és beásták
A napsütötte lágyszőnyeg talajba.
Ott aztán kifejlődött Orion,
Akiből, tudjuk, nagy vadász lett.

THEOPHILACTUS

Mi is így fogunk cselekedni.

CELESTIN

Fölöttébb tetszetős az ötlet.

REMETE

Hogy a hasonlóság teljes legyen,
Ha nincs ellene kifogásotok,
Én is beállok a nemzők közé,
Kettőtök mellé harmadiknak.
Te leszel Jupiter, te Neptunus,
Én pedig... ja, igen: ki leszek én?
Alighanem Mercurius leszek,
Közös fiunk meg nagy vadász lesz.

THEOPHILACTUS

Jól van, beveszünk harmadiknak.

CELESTIN

Kettőnél mindig több a három.

REMETE

Most már csak egy bőrszakot adjatok.
Vagy zacskót!

THEOPHILACTUS

Az erszényem megfelel?

REMETE

Ürítsd ki, és tökéletes lesz.
Ha nincs ellene kifogásod,
A pénzedet szép csöndben elrakom,
Hogy ne csörömpöljön hiába.

THEOPHILACTUS

Akkor hát álljunk neki.

REMETE

Hajrá!

CELESTIN

Őszintén sajnálom, de nem megy.
Nekem túlságosan nyílt a terep.
Ilyesmit én meghitt zugokban
Szoktam csinálni.

REMETE

Annyi baj legyen!
Tudjuk, hogy vannak félszeg férfiak,
Habár nem hittem volna rólad,
Hogy magad is közéjük tartozol.
Gyerünk! Húzódjunk oda félre!

(Mindhárman el. Jön Zenobia és Johanna.)

JOHANNA

Azt áruld el nekem, ősanyám, Zenobia,
Hogy: magadhoz ölelve satnya testemet,
Magaddal együtt miért röpítettél ide?
Kitől tanultad a repülés művészetét?
A felhők látványától most is szédülök!

ZENOBIA

Ez itt a Soracte-hegy. Él itt egy remete.
Betegségekhez és a gyógyításhoz ért.
A pogány időkben ő volt Aesculapius,
De elhíresztelte, hogy csillaggá változott,
És itt talált menedékhelyet remeteként.
Ha úgy akarja, akkor akár a holtat is
Feltámasztja, és művel még sok más csodát.
Régen sokféleképp kedvében jártam én.
Viszonzásképpen hozza helyre benned azt
A testi fogyatkozást – majd erre kérem én –,
Amely nekem bánat, rád nézve gyötrelmem.

THEOPHILACTUS *(jön)*

Jobb volt, mint egy bordélylátogatás.
Igaz, hogy többet is fizettem. –
Hoppá! Johanna és Zenobia?

CELESTIN *(jön)*

Készen vagyok! A gerinc- és az agy-
Velő is kicsusszant belőlem!
Nicsak! Zenobia? Johanna?

ZENOBIA

Theophilactus! Azt mondtad, vadászni mégy,
De nem látok melletted sólymot, sem kopót.
Hát mondhatom, hogy furcsa egy vadászat ez.
Te meg, Celestin, azt mondtad mindenkinek,
Hogy lelkigyakorlatot készülsz tartani,
És hogy e célból három napra elvonulsz,
De a gyakorlat, látom, testi jellegű.

REMETE *(jön az erszénnyel és egy ásóval)*

Mindenki némuljon el,
Járván célunkhoz közel!

Nekem az a meglátásom,
Hogy miután jól beásom
A földbe az anyaméhet,
Nem kell várnunk kilenc évet
Vagy bár kilenc hónapot,
Jön a magzat – jó napot! –
Éppen kilenc perc alatt:
Kedvező a pillanat.

ZENOBIA

Öreg remete, vedd észre, én is itt vagyok.

REMETE

Biztosan akarsz tőlem valamit.

ZENOBIA

Régen te is akartál tőlem ezt meg azt.

REMETE

Bizony, elmúltak azok az idők.

ZENOBIA

Ez az ifjú szűz neked is dédunokád.

REMETE *(szemügyre veszi Johannát)*

Ó, Hercules! Vagy inkább: Jézusom!

ZENOBIA

Ne sápítozz, hanem hozd rendbe, ha csak tudod!

REMETE

De mégis, mondd el: mitől lett ilyen?

ZENOBIA

Legjobban ők ketten tudják elmondani.

THEOPHILACTUS

Hosszú sora van...

CELESTIN

Hát az úgy volt...

THEOPHILACTUS

Két apja van...

CELESTIN

Két anyja is van...

THEOPHILACTUS

Ahogyan erre...

CELESTIN

Már utaltunk...

THEOPHILACTUS

Mert a Theodora nevű nő
A fejét hozta a világra...

CELESTIN

Aki szülte a többi részt, azt
A nőt hívják Marozsiának...

REMETE

Mit kezdek hinni? Szörnyű sejtelem!

THEOPHILACTUS

Theodora a feleségem,
Egyrészt. Másrészt neked a lányod.

CELESTIN

És Marozsiának az anyja.

REMETE

Nahát, szépen együtt van a család.

JOHANNA

Most már velem is foglalkoztatok,
Ne csak a közös bűnötökkel,
Amelynek eredménye lettem én!

REMETE

Nyugodj meg: kistestvéred születik
A föld alól, néhány percen belül. –
De még mindig nem értem, hogy mi ez.
Zenobia, te magyarázd meg:
Te vagy a legokosabb mind között.

ZENOBIA

Nos hát, a gyerek két anyától született:
Emitt hevert a fej, ott meg feküdt a törzs.
Össze kell varrni: ez volt nagyokos ötletük.
Azt hitték, így majd elhárul tőlük a gond.
Gyors öltésekkel oda is varrták a fejet
A nyakhoz...

REMETE

Ó, egek! Már tudom, mi történt!

ZENOBIA

Amit sejdítesz, az történt meg, éppen az.
Mikor már látták, hogy nyak és fej összeforrt,
Vették csak észre, hogy fordítva áll a fej.

De már nem lehetett különválasztani.

REMETE

Azt hiszed, segíthetek a bajon?

ZENOBIA

Nőtt régen a kertedben egy bűvös virág.
Az is volt a neve, hogy „varázsliliom”.
Egyszer, amikor melletted feküdtem épp,
Idehoztak egy lenyakazott nagyurat
A szolgák. Ígértek neked tengernyi pénzt,
Ha fejét visszaforrasztod, és tagjaiba
Varázslattal visszahozod az életet.
Te fogtad a varázsliliomot, és nem tudom,
Mit műveltél, de a nagyúr életre kelt.
Az a kérésem, hogy cselekedd most ugyanezt.

REMETE

Nem tehetem.

ZENOBIA

Miért? Nincs már liliomod?

REMETE

Azért, mert ott a feje a nyakán.
Még ha fordítva is, de ott van.

ZENOBIA

Akkor az a kérésem: vágd le a fejét,
Majd illeszd vissza úgy, hogy szépen előre néz.

JOHANNA

Én is megkérlek, ősöm, hogy fejemet levágd,
Mert utálok nézni a saját hátamat.

REMETE

Márpedig erre nem kerül sor.
Egy életet leéltem úgy, hogy
Kiontott vér kezemhez nem tapadt.

JOHANNA

Akkor hát: két apám van, ők segítsenek!

CELESTIN

Hogy én? Soha! Felszentelt pap vagyok.

THEOPHILACTUS

Azt hiszed, én fogom levágni
A fejedet? Mennyire tévedsz!

Az új ember létrehozásán
Ügyködünk, nem a régi ember
Javíthatóságán, toldva-foldva!
(*Vikingek jönnek.*)

WOTAN

Senki innen ne mozduljon!

FREYJA

Mindenki szörnyen izguljon!

LOKI

Ne maradjon el a sorvég:
Jön a harc tüzelte norvég!

THOR

Páncélból van gatyá, ing:
Ettől izmos a viking!

RAGNARÖK

Gazdag zsákmány a mai:
Előkelő római!

ANGRBODA

Kössünk nyakukba rabszíjat:
Fizessenek váltságdíjat!

TROLL

Inkább orrukat lemessük!
Mindahányat eltemessük!

CELESTIN (*félre*)

Magunkat holtnak tettessük!

TROLL (*meghallja*)

Hogyisne! Füledbe toll!
Te azt hiszed, hogy a troll
Könnyedén becsapható?
Tőlem szúrt seb kapható!

WOTAN

Ejha! Odanézzetek!
Ott a földben egy retek
Vagy egy hagyma mocomog.

FREYJA

Ez egy vakond, csak forog.

WOTAN

Hopp! Kidugja a fejét.

FREYJA

Ez egy nyest vagy egy menyét.

REMETE

A föld bőre felszúratik.

Föld méhéből megszületik

Formosus, az élő agyagbáb.

Legélénkebbeknél se lanyhább.

(Formosus előbújik a föld alól. A Remete jeleket rajzol Formosus homlokára.)

Homlokán varázsfelirat.

Tessék emlékezetben tartani:

Életben csak addig marad,

Amíg azt le nem törli valaki.

FORMOSUS

Üdvözöllek, szép világ!

Kik ezek a bácsikák

És vérszomjas nénikék?

WOTAN

Csak azt mondom: nyitnikék,

Annyira csodálkozom.

LOKI

Mindjárt elhalálozom!

Legalábbis betojok.

JOHANNA *(odalép hozzá)*

Bennem olyan óhajok

Mocorognak, hogy fejezz le.

(A fejére mutat.)

Más szóval, hogy essen ez le.

Erre kérlek esedezve.

LOKI *(magasba emeli a kardját)*

Amit kívánsz, megkapod,

Hogy legyen egy jó napod.

FREYJA

Becsapod? Vagy lecsapod?

VIKINGEK *(kórusban)*

Fejezés! Fejezés!

WOTAN

Jelenet-befejezés.

HARMADIK JELENET

Angyalvár. Szenátorok, bíborosok, előkelő hölgyek. Bonifác pápai öltözékben.

BONIFÁC

Fontos kihirdetnivalóm van!

MAMMOLUS

Akhájok ülnek a falóban.

BONIFÁC

Ma hajnalban történt, hogy a Szentlélek

Galamb képében meglátogatott

– Ez fontos hír, én úgy ítélek! –,

És két levelet átadott:

Egyet jobb, egyet bal szárnya alól.

SERGIUS

A Szentlélek postagalamb?

MELCHIADES

Ahol kalandor van, ott van kaland.

BELISARIUS

Igen magas hangon dalol.

SERGIUS

A Szentlélek?

BELISARIUS

Nem, hanem Őszentsége.

MELCHIADES

Tettekéssz: ez a fő mentsége.

BONIFÁC

Az egyiket írta Szent Izidor,

Aki a mennyben boldog és vidor,

A másikat Konstantin császár,

Aki szintén a mennyországban mászkál

Már négyszázhetvenhárom éve.

Tehát egyik levél sem a földön kelt.

MAMMOLUS

Egy kissé túlságosan öntelt.

BONIFÁC

A mennyországgal fogunk érni révbel!

Azt írja fentről Izidor, a Szent,

És nekem írja, Bonifácnak:
Püspöki rang annyit jelent,
Hogy hitünkre a püspökök vigyáznak:
Csak Rómának vannak alárendelve.
Ez a mennyország alapelve.
Csak a pápának. Csak nekem.

SERGIUS

Nem semmi.

MAMMOLUS

Megáll az eszem!

BONIFÁC

Világi nagyúr nem lesz illetékes
Püspökeimet perbe fogni!

SERGIUS

Akiknek most már nincs okuk nyafogni.

BELISARIUS

Világi hatalommal ékes
Ma már Germániában is a püspök,
Amíg bársonyt izzadva, plüsst köp.

BÍBOROSOK (*kórusban*)

Hurrá! Hurrá!

Így leszünk a német császáron úrrá!

BONIFÁC

Ez meg Konstantin levele.

MELCHIADES

Le vele! Le vele!

BONIFÁC

Azt írja ő nekem az égből,
Hogy Szilveszter pápa kigyógyította
Őt egy förtelmes betegségből,
Ezért – így szól a kezemben a kotta –,
Tekintettel nagy elődömre,
Okot ad nekem nagy örömré.
Először is, megkeresztelkedik.
Másodszor: odáig ereszkedik,
Hogy Rómát örökre elhagyja,
Vagyis rám, a pápára bízza...

MAMMOLUS

Nehogy megedd! Róma nem pizza!

BONIFÁC

...És a pápának odaadja
Ráadásul egész Itáliát.

SERGIUS

Csapjunk zajos patáliát!

MAMMOLUS

Nem lesz egy kicsit sok? Ennyi ajándék?!

BONIFÁC

S hogy még nyilvánvalóbb legyen a szándék,
A Római Birodalom...

BELISARIUS

Az útszéli szeméthalom!

BONIFÁC

...Fölötti uralmat is rám ruházza.

MELCHIADES

Az embert a hideg kirázza!

BONIFÁC

A pápáé a földkerekség.

SERGIUS

Már engem is ráz a hidegség!

BONIFÁC

Ez Konstantin császár akarata.

MAMMOLUS

Erre én azt mondom: ratatata!

BÍBOROSOK *(kórusban)*

Nem nyávogunk, nem ugatunk:
Szentatyánk, mi támogatunk!

THEODORA

Nem tetszik nekem ez a Bonifácka.

MAROZIA

Lehet belőle még apáca.

THEODORA

Nem jellemző rá a szerénység.

MAROZIA

Haragszik is rá a legénység.
(Jön Zenobia és Johanna.)

ZENOBIA

Csoda történt! Hallja az örömhírt a nép!
Repülve törtem át felhőn és levegőn
Ezzel a lánnyal, hogy elmondhassam nektek ezt!

THEODORA

Mi történt?

ZENOBIA

Először is, nézzétek meg őt!

THEODORA

Jupiter!

MAROZIA

Szent Péter!

THEODORA

Előrenéz a fej,
És a nyakán látszik egy vastag forradás.

MAROZIA

Hol jártál, lányunk? Aggódtam érted úgy, de úgy:
Már épp akartam szólni, hogy keressenek.

JOHANNA

Ósanyám a Soracte-hegyre szállt velem,
Hogy az ott élő remete igazítsa meg,
Vagyis fordítsa előre azt, ami hátra állt.

THEODORA

És megcselekedte?

MAROZIA

Hiszen látjuk, hogy meg bizony.

ZENOBIA

Nem úgy történt ez a dolog, mint sejtitek,
Bár nagyon is megtörtént, ehhez kétség se fér.
Tudjátok meg, ti két nő, hogy két férjetek
Szintén ott járt a Soracte-hegyen. Hogy miért?
A Földanyának ott csináltak gyermeket.

THEODORA

Hogy merészelték?

MAROZIA

Hogy csinálták?

ZENOBIA

Nem tudom.

Majd visszatérnek, és elmondják ők maguk.
Most annyi elég: a magzat a földből kikelt.
A keresztségben kapta a Formosus nevet.
Formosus méltó a nevéhez: szép, csinos.
De képzeljétek csak, míg Formosus kibújt,
A hegyet megrohanta száz dühös viking.

JOHANNA

Míg Formosus létrejött,
Mint száz magas létra, jött
Felénk száz vérszomjas norman,
És a fejem lent a porban.

THEODORA

Szörnyűség!

MAROZIA

Rettenetes!

SERGIUS

Ahogy a halászt várják a heringek,
Várjuk, hogy kifogjanak a vikingek?

MAMMOLUS

Ebből is látszik, hogy a pápa
Annyit ér, mint farpofák közt a vápa.
Álmodik világalomról,
Nem pedig a köznyugalomról.

MELCHIADES

A vikingek borzolnak ideget!
Hoznak Izlandról hideget!

BELISARIUS

Vissza-visszatérő jelenség:
El kell dönteni, ki a fő ellenség.
Hogy ezt mikor ki dönti el,
Az egy fontos hatalmi jel.

SERGIUS

A vikingkérdés, a vikingveszély
És főleg a vikingprobléma
Kell, hogy legyen központi téma,
Nem holmi világalalmi szeszély.

THEODORA

Rettenetes!

MAROZIA

Szörnyűség!

ZENOBIA

Ne szörnyülködjeteK:

Még nem beszéltem nektek el a folytatást.

MAROZIA

Lányunk feje nyakára vissza hogyan került?

ZENOBIA

Most mondom el. A hegyen egy bölcs remete él.

Nem tudjátok, mert nem beszéltem róla még:

Ereitekben az ő vére csordogál.

A pogányok úgy hívták, hogy Aesculapius.

A gyógyfüves kertjében virul egy liliom:

Annak szárával forrasztotta vissza ő

A lány fejét, úgy, hogy helyes irányba néz.

Szemünk láttára visszanő a nyakra a fej.

Johanna feltápáskodik. Körültekint.

A vérvesztéstől még sápadt egy kicsit,

De már beszél, sőt imádkozik és énekel.

Látják a pogány vikingek ezt a nagy csodát:

Keresztény hitre térnek hát mindannyian.

Hajóra szállnak, és vitorlát bontanak,

Ígérve, nem háborgatják többé soha

Sem Rómát, sem a Róma körüli tájakat.

BONIFÁC

Így a vikingveszély leküzdve?

Vagy egy tréfával van elütve?

MAMMOLUS

A kérdést azáltal kiküszöböljük,

Hogy vagy az összes vikinget megöljük,

Vagy csak az egy szál kérdezőt.

MELCHIADES

Nem lenne nagy kár érte. Sőt!

ZENOBIA

Formosust, aki gyorsan felcseperedett

– Reggel még újszülött, délben már nagy kamasz,

És magától növekszik fejében a tudás –,

Formosust apja, Celestin pappá szenteli,

Ő meg a vikingekre szánja az időt.
Tanítja őket, lelkigondozásukat
Elvégzi: felszáll a hajóra is velük,
Hogy az izlandi és a norvég földeken
Élő pogányokat is megtérítse mind.

SERGIUS

Száz szónak is egy a vége:
Foglaljon állást őszentsége!

BONIFÁC

Itt van elfoglalva az állás:
Formosus munkáját kísérelje áldás,
Bár születése, úgy hallom, varázslás.
Másképp Celesztin hatásköre véges:
Pappá szentelni még senkit sem illetékes.
Az még csak hagyján, hogy keresztelt,
De pápai szigort is tesztelt!
(Jön Theophilactus és Celestin.)

THEOPHILACTUS

Itt vagyunk mi, a győztesek!

CELESTIN

Én az örömtől repesek,
Neki meg már-már szárnya nőtt.
Együtt nemzettünk egy fiút,
Aki miatt dicsőségből kijut!

BONIFÁC

Csak ne örüljetek idő előtt!
A nemzés mint varázslatra törekvés
Elvetemült, gonosz cselekvés.
Theophilactus az értelmi szerző:
Olyan pácba kerül, amely bőrét kicserző.
Tömlöcben fogsz majszolni kását.
Fogadd átkom villámcsapását! –
Téged pedig, Celestin, elítéllek
– És nincs bocsánat, amíg élek! –,
Amiért, ok nélkül vagy okkal,
Visszaéltél a kánonjoggal.
Szomorú jövődet vedd sorra:
Mehetsz egy messzi kolostorba.

Hidd el, soha meg nem bocsátok.
Sújtson rád is pápai átok! –
E két férfit kiátkozom,
Hacsak zöld békává nem változom!

THEODORA

Máris mondhatod: kutykurutty!

MAROZIA

Magasra másztál: most egyszerre zutty!

THEODORA

Aki átkozódní nem restell,
Azt figyelmeztetjük: lassan a testtel!

MAROZIA

Téged a porból felemeltünk,
De benned örömet nem leltünk.

THEODORA

Nekünk te csalódást okoztál:
A szerencse mellőled elporoszkál.

MAROZIA

Vedd észre: benned a hiba,
Úgyhogy te még a dutyiba,
Nem pedig itt ez a két férfiú.

THEODORA

Ne légy mohó. Ne légy hiú.

MAMMOLUS

A tömlöcbe bedugdossuk.

SERGIUS

Megtapossuk.

BELISARIUS

Megrugdossuk.

MAROZIA

Hogy szegénykém ne szenvedjen sokat,
Vigyetek be hozzá váncosokat.
Az egyikre ráüljeteK,
Amikor alatta van a feje.
De nagyon ne örüljeteK!

THEODORA

Túlzott örömmek tényleg nincs helye,
Mert ha ürül a börtönben a cella,

Telik a temetőben a parcella.
BELISARIUS
Nem ijesztünk, nem nyomasztunk,
Csak egy kicsit megnyuvasztunk.
BONIFÁC
Szevasz, világ! Memento mori!
Nagy pápa voltam, lettem egy kis csóri. *(Kivezetik.)*
CELESTIN
Őszinte könnyet hullatok a vesztén.
THEOPHILACTUS
Így hát az új pápa: Celesztén!
Gyorsan töröld is le a könnyed.
Legyen a pápaság számodra könnyed!
THEODORA
Ne siess! Mit kell tenni most?
Kérdezz meg minden bíborost!
I. BÍBOROS
Fejem szaporán bólogat:
Láttam én már pápát sokat.
II. BÍBOROS
Becsületszavamat adom:
Ami fennáll, támogatom.
III. BÍBOROS
Élhetünk csak úgy, bele a világba,
De túl is kell élni, másképp hiába.
KÓRUS
A mennyekbe fehér füst száll:
Örvend falevél és fűszál!
CELESTIN
Elvakít saját ragyogásom.
Gondjaimat máris elásom.
THEOPHILACTUS
Ügyesen ásol. Kérlek, áss még!
THEODORA
Azt hiszem, itt a felvonásvég.

Első közjáték

A HORATIUSOK ÉS A CURIATIUSOK VIADALA

Harcmező Róma falainál. Jön Tullus Hostilius római király.

TULLUS

Rómával szemben ellenséges Alba!
Még jó, hogy itt talállak alva!
Ébresztő! Kezdjük a döntő csatát!
(Jön Caius Cluilius albai király, utána az egész Alba Longa-i hadsereg.)

CLUILIUS

Vajon csata, habár vérrel mindent elöntő,
Lehet-e döntő?
Milyen istenségtől remélsz csodát?

TULLUS

Az én istenségem a Félelem,
És mindig együtt jár velem.
Látod? Most is hátam mögül kukucskál.
Tessék félni!

CLUILIUS

Az én
Istenségem fehér-fekete csíkos.
Amerre csúszik, nyomvonala síkos.
Ezért a te Félelmed orra bucskál
Az én istenségem területén!

TULLUS

Hogy hívják őt?

CLUILIUS

Görög neve Tükhé,
Itthoni nyelvünkön ő a Véletlen.

TULLUS

Véletlen? Jól értettük-é?
Bálványnak gyöngé! Baltának életlen!
Szép Félelmünk lábbal tiporja
A rút Véletlent, mint a tehenet
Ellés után a borja,
Hisz a Véletlen Rettegést szül,

Amely minden Véletlent betemet.
Mindenki háborúra készül,
És kifent kést hord az övében,
És ezt nem véletlenül tapasztaltuk,
Amíg rettegő szívünket aszaltuk
A Félelem szent oltára tövében.

CLUILIUS

Még hogy kifent kés!
Rejlik ebben többletjelentés?
Csomót elvág a kés, nem old meg.
Lándzsánk hosszabb, mint késetek.

TULLUS

Jelszónkra gondolni ne késsetek:
„Ha pallosod rövid, hosszúlépéssel toldd meg!”
(Jön a római pohárnok. Bort és vizet, azaz hosszúlépést tölt Tullus kupájába.)

CLUILIUS

Nem alkuszom!

TULLUS

Én mindjárt kezdek öldökölni!
Gyerünk, római hadsereg!

CLUILIUS

Figyelj csak, Tullusom!
Nem tudnánk más megoldást kiötölni?
A vér, ha megalvadt vagy még meleg,
Nem olyan jóillatú, mint a kölni.
Hallgatsz, Róma ura? Szemed se rezzen?
Miért is kell, hogy elvérezzen
Két egész hadsereg,
Népeink színe és java?
Zöld levelét hullassa el a fa,
S maradjon gallyain a rothadó avar?
Ilyen fát könnyen kicsavar
Őszidőtájt az orkán!

TULLUS *(félre)*

Nem butaság, ami bugyog a torkán! –
A táboromban van három fivér...

CLUILIUS

Érdekes! Az én táboromban is...

TULLUS

Majd ők megküzdenek:
A harcban így legyen finis.

CLUILIUS

Így nem folyik több honfivér!

TULLUS

Szent Félelem! Győznek – de kik?

CLUILIUS

Te csak üzenj nekik;
Az enyéimnek majd én üzenek.

TULLUS

Gyertek, ti három Horatiusok!
(*Jön három kopasz fiatalember. Ők a Horatiusok.*)

ELSŐ HORATIUS

Kezünkhöz nem tapad piszok!

TULLUS

Tudjátok, a Félelem kötelez!

ELSŐ HORATIUS

Aki emberi nevet említ,
Egy embert máris megfélemlít,
Mint az uzsorás, aki hitelez,
De míg nem nyer vagyont az ügyfelen,
Kergeti úton-útfelen.

MÁSODIK HORATIUS

A Félelmet nem ismerni botorság.
A Félelemből fakad a bátorság.
Aki retteg, az mint a magvető,
Előre szórja magvát, hátra trágyáz,
Amikor a küzdelem ádáz,
S azt mondják rá, hogy halált megvető.

HARMADIK HORATIUS

Röf, röf! Mek, mek! Nyihaha! Bú!

TULLUS (*kissé zavarba jön*)

Ez a harcra kész honfivér
Türelmét vesztett moraja.

CLUILIUS (*elismerően füttyent*)

Enkómiónt érdemel Mória! –
De most, Curiatiusok, hahó!

Hármas iker:
Vár ma siker!
(Jön három torzonborz fiatalember. Ők a Curiatiusok.)

ELSŐ CURIATIUS

Mit ordibálsz, tahó? –
Bocsáss meg, jó király, vékonyka hangod
Hallatán azt hittem, te vagy a sintér.
Véletlenül nagyobb a rangod;
Véletlenül dögtemető a szintér.

MÁSODIK CURIATIUS

Minden véletlenül fordul elő.
Vaktában esik, ami megesik.
Véletlen a gyengeség, az erő,
S hogy a szelíd növényevő
Szénát vagy bogáncsot eszik,
Az ember pedig fakérget vagy zsemlét.
Véletlen, hogy mit vesz észre az ész-vak,
Véletlenül köszönt be minden évszak,
Véletlen a lét és a nemlét.

HARMADIK CURIATIUS

A Véletlen rotyog, ha főzünk.
A kamrában a Véletlen neszez.
Ezért, ha győzünk,
Az a Véletlen műve lesz.

TULLUS és CLUILIUS

Csapjatok össze!

ELSŐ HORATIUS

Menjek-e?

ELSŐ CURIATIUS

Jössz-e?

ELSŐ HORATIUS

Jaj, nem megyek,
Mert nem merek!

ELSŐ CURIATIUS

Jó dolog véletlenül lenni bátor!
Felelj, te hiányzó hajsátor,
Te kétlábú dorong:
Pajzsod miért korong?

ELSÓ HORATIUS (*véletlenül megjön a bátorsága*)

Mert néha tálca,
Min felszolgálók egy-egy kobakot.
Most lehull kardomról az álca:
Idesüss, pajtás! A hasad
Sitty-sutty, kettéhasad.

ELSÓ CURIATIUS

Te nem lőttél, hanem szúrtál bakot.
Boldog, aki a Véletlenbe' hisz.
Véletlenül megsebesültem,
De a Véletlen mégse hűtlen:
Fejed most lesz levágva – nyissz!
(*Az Első Horatius meghal.*)

TULLUS (*haját tépi, ruháját szaggatja*)

Jaj! Jaj! S még háromféle „jaj”-t
Facsar félénk hívünk halála!
Imádott Félelem! Részedről az a hála,
Hogy puhák lettünk, mint a sajt?

CLUILIUS(*tapsikol*)

Csak így tovább, és győztünk, Alba Longa!

MÁSODIK CURIATIUS

Töröld le pajzsodról a vért,
És mondd meg, hogy: kardod miért
Egy hordóból kitört fadonga?

MÁSODIK HORATIUS

Hogy te, mint egy rossz terv, dugába dőlj!

MÁSODIK CURIATIUS

Nehogy véletlenül megölj!

MÁSODIK HORATIUS

A Félelem szavára bátran építs!
Kardom végigsújt borzas hajadon!
Felszúrlak, mint lepkét a gébics!
Te vagy a húgom vőlegénye?
Akkor neki nincs sok reménye,
Maradjon hajadon!

TULLUS (*kezét dörzsöli*)

Mindjárt folyik Bellona piszka!

CLULIUS(*széttárja karját*)

Ez Véletlen? Ez szurkapiszka!

MÁSODIK CURIATIUS

Hol ért az ő döfése? Combon!

Fájdalmam harsány, mint a trombon,

De most segítségül siet

Az én Véletlenem!

Az ellenfél: fél. Megijed.

A hajadat növeszd hosszúra!

MÁSODIK HORATIUS

Nem!

MÁSODIK CURIATIUS

Páncéodat letúrd!

MÁSODIK HORATIUS

Muszáj átvedlenem

Holtestté? Félelem, ne túrd!

(*A Második Horatius meghal.*)

TULLUS

Hogy libegnek! Mint a szitakötők!

És hogy tekergőznek! Mint a giliszták!

CLULIUS

A sebek szövegek, önműködők.

Leíróik pocsék stiliszták.

HARMADIK CURIATIUS

Én sem maradtam ép.

Az embert sebek igazolják.

Vagy úgy, hogy minden seb lesz, ami szép,

Vagy úgy, hogy a csúfságot a sebek

Az élet kiskertjéből kigazolják,

És felemésztik, mint húst az ebek.

TULLUS (*fejét csóválja*)

Sok vért vesztett. Már imbolyog.

CLULIUS(*vállat von*)

Három sérült ellen egy idióta. –

Utolsó harcosod füle mögött mióta

Vannak hangyabolyok?

(*Jön a Horatiusok húga, Horatia és négyük apja, az öreg Horatius.*)

HORATIA

Jaj nekem! Vae! Vae!
Ki mindenkinek lettem özvegyévé!
Meggalt mindhárom vőlegényem!

A HÁROM CURIATIUS

Még életben vagyunk...

HORATIA

És három bátyám! –

Jogos igényem:
Szívemet meg ne repesszétek!

CLUILLIUS(*csettint*)

Ifjú hölgy szíve lágy, ám
Hiábavalók a beszédek!

HORATIA

Se mint menyasszony, se mint nővér
Ne gyászoljak a kiömlő vér
Szalagja láttán?
A Fúria vigaszt bocsát tán?

ÖREG HORATIUS

Szavad jogos és bölcs, de késő.
Már két sírkövön dolgozik a véső.
Mihelyt utolsó bátyád odavész,
Vőlegényeid egy asztalnál esznek
Veled, vagy kutyába se vesznek.
Zárul a család története – kész.

HARMADIK CURIATIUS

Helyette kezdődik a másik!

HORATIA

Milyen kedves fiú!

ÖREG HORATIUS

Már alig mászik.

HARMADIK HORATIUS

Vau, vau! Brö, brö, brö!

TULLUS

Támadása elsöprő! –
Látod, kardja milyen fenyegetően mered?
A Félelmet még most sem ismered?

CLULIUS

Odasüss! Futásnak ered! –
Azok hárman véletlenül
Fél kézzel is lekaszabolják,
Mihelyt a győzelmet szagolják.
Nem Véletlen, hogy arcom felderül! –
Félénk hős! Római vitéz!
Hová lett háborús furorja?
A vizesárkot átugorja!
Úgy szalad, hogy vissza se néz!

TULLUS

Akit a Félelem irányít,
Akit a Rettegés terel,
Az Félelmében futhat egy parányit.

CLULIUS

Hajrá, Alba Longa! Fogjátok el!
Lihegjetek,
Ti három albai szelindek!
Ne legyetek szelídek,
De legyetek
A Véletlen három fején a sapka!
Húzzátok térdeteket magasabbra!
A végső győzelemre várok!

TULLUS

Ahol kanyarodik a vizesárok,
Megbotlik és lerogy az egyik.
A torka fölé siklik... egy gyík...
Vagy inkább gyíkleső...
(Az *Első Curiatius* meghal.)

CLULIUS

Kettő még mindig megmaradt!
Ha külön-külön félsikert arat,
Azt végül összegezni jóleső.

TULLUS

Hol van már az új vérözön?
Hová csorog kézen-közön?

CLULIUS

Ránduljanak gyorsabban a karizmok!

Forogjon a vállízület!
Aki a földön fekvé pizmog,
Annak a sóhaja sós ízü lett.

TULLUS

Nem adnám a Félelmet az Erkölc sért! –
Nézd, a Második Curiatiusnak
Véletlen reményei mind elúsznak!
Harcosom a szájába nyom egy tölcsért,
Amely vízzel tele...
Máris végzett vele! –
Harmadik harcosodnak combja sérült!
(*A Második Curiatius meghal.*)

CLULIUS

Reményem percről percre gyérült,
Ám forog
Alulról fölfelé, századok óta,
A Véletlen-szerű Szerencse-róta.

TULLUS (*kárörvendően*)

Nem fut, legfeljebb vánszorog
Utolsó harcosod, a harmadik.

CLULIUS

Mindig helytáll, sosem iramodik!
Akinék csak combja sebes,
Az karjaiban bízva, nem fél.
Fegyvere, mint a szív, repes.
Küzdjön két egyenlő ellenfél! –
Válassz véletlenül győztes utat!

TULLUS

Odanézz! Valamit mutat!
Eltűnik! Most előkerül!
És elterül!
A földet orra bukva túrja!
Odalép Horatius! Hátba szúrja!
(*A Harmadik Curiatius meghal.*)

CLULIUS

Látszik, milyen gyarló a szándék.
A Félelemtől nyert ajándék,
Hiába Véletlen-szerű,

Baljóslat és bukás-előjelű.
Láttára vállat von Tükhé.

TULLUS

Győztünk! Victoria! Niké!

HORATIA (*haját tépi, ruháját szaggatja*)

Jaj, jaj és jaj!

Minden hajszálam ősz haj!

Szép piros vér! Minden cseppért kár!

Emitt a házamból való testvérpár,

Ott három fivér, aki szeretett!

Gyilkossá milyen csere tett?

Jaj! Jaj! Vae mihi, vae!

Mivé lettél nemzetségünk, mivé?

TULLUS (*toporzékol*)

Kit siratsz? Minő gyalázat, minő!

HARMADIK HORATIUS

Puff-puff-puff! Fi-fi-fi!

CLUILIUS

Odanézzetek! Ledöfi!

(*Horatia meghal.*)

TULLUS

Így jár minden római nő,

Aki hazánk becsületébe gázol,

És megölt ellenséget gyászol! –

Ellenséges, de vesztes Alba!

Itt álltok hamvatokba halva.

CLUILIUS

Behúzzuk szarvunkat, mint a csiga,

És örülünk, hogy rajtunk az iga.

TULLUS

Alba Longát kitelepítjük.

A felzavart albai népet,

Mint posztóványoló a krétapépet,

Másik edénybe ülepítjük. –

És te, családapa, légy büszke a fiadra!

ÖREG HORATIUS

Fiam halálbüntetést érdemel.

TULLUS

A felfogásod egyelőre gyatra.
Fiad révén – és vérén! – értem el
Arany hajfürtjét Fortunának.
A vére forr: ne mondd tunyának!
Annyira fél, hogy szinte bátor.
Értelme lekaszabolt gladiátor.
Sok jó tulajdonságot örökölt ő!
Nevét évszázadok
Múlva hordja Horatius, a költő.

ÖREG HORATIUS

Ettől félek. Ez ellen lázadok.

TULLUS

Szíveteket jó hírrel bélelem:
Ne maradjon olyan,
Mint könyv, amelyet egy kéz becsukott.
A Véletlen már megint elbukott.
Kimondom komolyan:
Ismét győzött a Félelem.
(*Mindannyian el.*)

Második felvonás

ELSŐ JELENET

Tiberis-part a Milvius-hídnál. Jön Adalbert és Lambert.

ADALBERT

Itt az újjáépült, remek híd.
A gyilkosságra – nekem elhidd –
Ez fog neked alkalmat adni.
Jön a pápa hidat avatni.
Te a háta mögé settenkedel,
Ő meg folyóvizet vedel,
Mert... betaszítottad a pápát.
Légy oly kedves, ints neki pá-pát!

LAMBERT

Kérdés, hogy: behull-e tényleg?
Nem fog-e, mint a csodalények,
Lebegni a híg levegőben?
Emiatt aggódom erősen!

ADALBERT

Míg a csodát mástól reméled,
Célodat soha el nem éred.
Itt rejtőzz, a pillér mögött!
Ha félsz, markolj meg egy rögöt.

LAMBERT

Nem tudnád inkább te megölni?

ADALBERT

Nem akarlak kiküszöbölni.
A pápát a sakktábláról te szedd le!
És közben az jusson eszedbe,
Hogy mihelyt te hordod a mitrát
– Vagy aggatnak még valamit rád? –,
Engem császárrá koronázol.

LAMBERT

De mégis...

ADALBERT

Jobb, ha vissza nem pofázol.

(*El.*)

LAMBERT

Hallom, hogy a fogam vacog.
Bár lennének süketek, vakok
És bénák, hogy ne tegyünk rosszat
Vagy éppen súlyos bűnt naphosszat!

FORRÁSNIMFA (*kiemelkedik a vízből*)

Te vagy a spoletói Lambert?
Még nem láttam ilyen szép embert.
Igaz ugyan, hogy bőröm nedves,
Mégis kérlek: légy hozzám kedves!

LAMBERT

Ha nem volna rajtad uszony,
Nem fogna el tőled iszony.
De így különbözünk bizony.

Én ember vagyok, te démon.
Zöld szemedtől szédülök.
Inkább babéron ülök,
Mintsem hínár-diadémon.

FORRÁSNIMFA

Mégis kérlek: ülj le mellém!

LAMBERT

Csigák csúszkálnak a mellén.

FORRÁSNIMFA

Mégis kérlek: tarts velem!

LAMBERT

Nem vagyunk annyira jóban,
Hogy ott vesszek a folyóban!
Az nem éltető elem!
Iszonyú a fulladás!

FORRÁSNIMFA

Rémüldözésed nevetség.
Nem kell más, csak önfeledtség
És egy kis önfeladás.
Ha belépsz a vízbe vállig,
Meglátod, hogy kettéválik.
Mintha feldőlt, nagy pohárban
Mászna kis emberalak,
Fejed fölé boltozódna
Az átlátszó vízfalak,
És csodálkozol talán:
Az üveg túloldalán
Mint madárraj, úgy röpködnek
Egymást kergető halak.

LAMBERT

Az fog szégyenemre válni,
Hogy nem tudok ellenállni.

FORRÁSNIMFA

És amíg leszál az éjjel,
Kilencszer telünk be kéjjel!
(Magával húzza Lambertet a víz alá.)

LAMBERT *(kidugja a fejét)*

Elmarad az orvgyilkos akció:
Fontosabb az erekció.

(Elmerül. Jön Celestin pápa bíborosokkal, szenátorokkal és előkelő hölgyekkel.)

THEOPHILACTUS

Megmondta Járed fia, Énok:
Veszélyesek a szaracénok!
Te, Szentatyám, hidat avatsz?
Így aztán szegyenben maradsz!

CELESZTIN

Csakis azon jár az eszem,
Hogy békésen építkezem.
Újjáépítem a romot,
Feldíszítek sok templomot,
És annak heves vágya éget,
Hogy kijavítsam a vízvezetékét.
Most meg elkészült ez a híd.
Romos volt, mint gazdátlan pajta,
Most végig lehet menni rajta.
Ettől erős a lélekben a hit.

SERGIUS

Szaracénveszély! Szaracénprobléma!

CELESZTIN

Nem kedves a fülemnek ez a téma.
Miféle veszélyről beszélsz?
Ahol én élek és te élsz,
Nem jár-kelek szaracén vagy szerecsen,
Tuareg, berber és arab,
Tarkóján turbán, vállán kerecsen:
Nem látszik sehol egy darab.
Ritka, mint fenyvesben az éger,
Róma területén a néger.
Úgyhogy inkább hidat avassunk!
Alkossunk, gyarapítsunk, hassunk!
Ahogy azt diktálja a hagyomány,
Jöhet a hídavató paszomány.

BÍBOROSOK *(feldíszítik a hidat)*

Girland, füzér, szalag, zsinór,
Ahogy kívánja a signor.

SERGIUS

Fontosabb a szaracénkérdés!

Szentatyám, ne légy vak, ne légy süket!
Meghallhatnád a léptüket!
Legyen benned egy kis megértés!
Spanyolország már tiszta Afrika!
A hajuk olyan, mint az afrik. Ah!

THEODORA

Az meg milyen dolog legyen,
Hogy nő és annak öle nélkül,
Üres bőrzacskót híva segítségül,
Fiút nemzettél a hegyen?

CELESZTIN

Együtt csináltuk övele.

THEOPHILACTUS

Engem csak ne keverj bele!

MAROZIA

Míg hasznos tennivalókat kerestél,
A kegyünkből jócskán kiestél.
Új kegyenc után kutatunk,
Téged pedig megbuktatunk.

THEOPHILACTUS

Kibékültem Theodorával
Ezelőtt mintegy fél órával,
És ennek legfőbb vonzata,
Hogy te vagy az áldozata.

CELESTIN

Védjete meg, szenátorok!
Állj mellém, bíborosi kar!

MAMMOLUS

Ez egy rekedt és erőtlen torok.

BÍBOROSOK (*kórusban*)

Kóbor kutya későn kapar.

BELISARIUS

Nem ijesztünk, nem nyomasztunk,
Csak egy kis ólmot olvasztunk.

SERGIUS

Megmondtam, hogy süket ne légy.
Nem fog szállni füledbe légy,
Ha ezt a forró ólmot belelökjük.

MAMMOLUS

És a két szemedet kibökjük.

MELCHIADES

Én viszont befogom a fülemet,
Mert fülsértő a búcsúüzenet.

THEOPHILACTUS

Megsüketítés? Megvakítás?
Finom lelkű hölgyek előtt?
Ez a tapintattal volna szakítás.
Kamrában álljon ő, mint a befőtt!
Nem mindnyájunk idegzete kötél.
Okos ember nyíltan ítél,
És nagy titokban végrehajt,
Hogy orrával ne érintsen talajt.

CELESTIN

Most jönne jól egy hadvezér,
Hogy nekem jusson győzelmi füzér!
De így ők a macskák, én az egér.
(*Kivezetik. Jön Desiderius.*)

DESIDERIUS

Nem egy hadvezért hívtatok?
Ha az kell, tessék, itt vagyok.
A pápai seregek élén
Ki aratott győzelmet? Én! Én!
Szétvertem a szaracén sereget,
Habár küzdöttek eleget.
Foglyul ejtettem száz pogány urat. –
Miért ilyen nyomott a hangulat?

SERGIUS

Vannak dolgok, te nagy vitéz,
Amelyektől megáll az ész,
És eltörik minden egész.
Tudd meg: a pápa megbukott,
A füle ólomtól csukott.
Szeme kiszúrva, légy nyugodt.

DESIDERIUS

Jól tudja a Mindenható,
Hogy nagy bennem a döbbenet,

De a pápa mindig pótolható.

THEODORA

Hohó! Álljon meg a menet!
Nekünk most olyan pápa kell,
Aki nem önmaga alatt van,
Másképp szólva: pótolhatatlan.
Ezért a pápa te leszel.
Hogy hívnak? Desiderius?

MAROZIA

Egy karcsú és izmos hiúz.

THEOPHILACTUS

Igen tisztelt bíbornokok,
Hogy örvendjete, vannak rá okok.
Habemus papam. Pápánk megvan.

I. BÍBOROS

A bólintás mindig velem van.

II. BÍBOROS

Sosem üres a pápa-skatulya.

III. BÍBOROS

Csak annyit mondok: gratula!

KÓRUS

A mennyekbe fehér füst száll:
Örvend falevél és fűszál.

DESIDERIUS

Szívem bármennyire örül,
Harci tervből ki nem ürül.
Bennem erélyes pápát nyertek!
Hazánk a válságból kilábol!
Kiűzöm a pogányt egész Itáliából!
Lépjünk a tettek mezejére! Gyertek!
(*Mind el.*)

LAMBERT (*kibújik a vízből*)

Ez a folyó nem pocsolya!
A víz alatti nyoszolya,
Mint a hajnalpír mosolya.
Mióta a világ dolgait nézem,
Nem volt ilyen gyönyörben részem.
Egy test, amellyel nem tudok betelni!

„Csináld! Csináld! Gyerünk! Gyerünk!”
Kár, hogy a víz alatt nem lehet énekelni.
Úgy lett volna teljes a gyönyörünk.
Egy test, amely foszforeszkálva fénylett:
Ez kellett, hogy velem megessék.
És most jöjjön a kötelesség!
Most következzen a merénylet!
(*Előrántja kését.*)
Mi ez? Hídavatási dísz?
Koszorú? Szalag? Fáklya? Girland?
Ettől a szájból keserű az íz.
Ez bizony terveimre sírhant.
Ez megköt, akár a cement.
Úgy látom, a hídavatás lement.
De legalább, míg az idő halad,
A földi eseményekből kiváltam,
És hínármatracon csináltam
Sok kis emberfejű ebihalat.
Bújj vissza a tokodba, kés!
Máskor az alkalomról el ne késs!
Itt a pápára hiába lesek.
Máskor majd ügyesebb leszek.
(*El.*)

MÁSODIK JELENET

Theophilactus palotája. Theodora, Marozia. Jön Desiderius.

THEODORA

Elhoztad a nevezetes
Szaracén betolakodókat?

DESIDERIUS

Megéheztem. Kérlek, etess!
Mindjárt indul a pápai hajóhad.

MAROZIA

Itt egy kupa bor. Falernumi. Kortyold!

DESIDERIUS (*szürcsölkve iszik*)

Az már igaz, hogy szomjat jól olt.

MAROZIA

A dicsőségszomjat is oltja.

THEODORA

A tányérodon borjúborda,
Hogy ne üres gyomorral indulj.

MAROZIA

Minden ellenséges hajót végigdúlj!

DESIDERIUS (*csámcsogva eszik*)

Én harcias Egyházat képzelek,
Ahol több kard van, mint kereszt.
Aki jól tervez, az nem tévelyeg,
És én végiggondoltam ezt!
Csak ízelítő – mondom én –
A három fogoly szaracén,
Akik odakint várakoznak.

THEODORA

Nekünk már így is örömet okoznak.

DESIDERIUS

Ám engem annak reménye vezet,
Hogy keresztény kézen lesz Krisztus sírja,
Ha elfoglaljuk Jeruzsálemet! –
Mi ez? Gyomrom a bort nem bírja.
Sőt, egyre erősebb a vágyam,
Hogy az ételt is kiokádjam!
Jaj nekem! Most veszem csak észre,
Hogy mérgezett volt nem kis részbe'
Vagy a pohár bor vagy a sült.
Az egész bensőm sebesült!

THEODORA (*Belisariust utánozza*)

Nem nyomasztunk, nem ijesztünk,
Csak egy kicsit megmérgeztünk.

DESIDERIUS

Már fel is szívódott a mérge.
Fúr bennem, mint fában a féreg.
Így hát magam is felszívódom,
Emlékezetre méltó módon.

(*Meghal.*)

THEODORA

Kezdett egy kicsit a fejünkre nőni.
Muszáj volt mérget belelőni.

MAROZIA

De miért nem szóltál nekem?
Bár közel volt már, hogy megunjam,
Az ágyban egyedül leszek, akár az ujjam.
Én ezt olyan könnyen le nem nyelem,
Ahogy ő lenyelte a mérgemet,
Mert ahogy a borjúszelet,
Szintúgy mérgezett volt a kupa bor.
Azt vettem észre tudniillik,
Hogy ölelése már nem ízlik.

THEODORA

Akkor a dolog tiszta sor.
Látjuk: az emberi törekvés
Nem ám erős bástya, hanem rés.
Terentius megmondta, hogy
Aki ugrál, hamar lerogy.
Desiderius, más néven Dezső
Mától fogva nemlétező.
Más szóval: itt a vége. Potty.
(Csapóajtó nyílik Desiderius holtteste alatt. Csobbanás hallatszik.)
Pápa volt, most meg senkike.
Belezuhan a semmibe.
Nem tér vissza, ezért jótállok.

MAROZIA

Jó multság volt. Gratulálok!
(Jön Theophilactus a három láncravert napkeleti bölccsel.)

THEOPHILACTUS

Hozom a három arabot.
Az egyik meg is harapott,
Vagy legalábbis a fogát mutatta,
Vagy csak a száját húzta az ebadta.
Veszedelmesek a pogányok!

AL-FARÁBI

Egymást erősítik a tudományok.
Az összhangot kutatom a zenében,

És hasonló összhangot éppen
Vizsgálók a társadalomban.
A tudnivalók egy halomban:
Elrendezi őket a bölcselő,
Ahogy dombján kapirgál a kakas.
THEODORA (*Theophilactushoz*)
Eszedet ehhez vedd elő!
THEOPHILACTUS
Félek, hogy ez nekem magas.
AL-FARÁBI
Folytatom, amit kezdett sok korábbi
Görög bölcs. Nevem Al-Farábi.
AL-BIRÚNI
India őstörténetét megírtam.
Csupasz kövekről gyapjút nyírtam.
Egy holdfogyatkozás alapján
Kimutattam térképem lapján,
Bokharától hány mérföld messze Bagdad,
Amíg a földgolyó árnyéka baktat.
THEODORA
Tud egyet-mást a szaracén.
THEOPHILACTUS
Bárcsak túljárnék az eszén!
AL-BIRÚNI
Olvasok szanszkritül, perzsául, görögül,
És olyan művet hagyok örökül,
Amitől nincs okom pirulni.
Én vagyok Al-Birúni.
AL-GAZÁLI
Három dolog, amit nem értek,
És még egy, amit fel nem foghatok:
Az út, amelyet lent megtesz a féreg,
Amelyen fönt a sas forog,
Amelyet vízen jár a sajka,
És végül, amelynek a női szív
A kezdete, ha szerelemre hív,
A második állomás meg: az ajka.

MAROZIA

Egy elmélyült gondolkodó.

THEOPHILACTUS

Egy láncravert ólalkodó!

AL-GAZÁLI

Úgy mondom, hogy szemem se rezzen:

Sok más mű mellett én szereztem

A Tévelygők Útmutatóját.

MAROZIA

Azt a nemjóját!

AL-GAZÁLI

Állítom: Isten mindenütt jelen.

THEOPHILACTUS

A négy fal már forog velem.

THEODORA

Egy pogány istenkereső.

MAROZIA

A halántékán ettől deres ő.

AL-GAZÁLI

Mondom, ha szembejön a másik ember,

És látom, hogy rám nézni nem mer:

„Szívem minden egyéb istent tagad.

Általad létezem. Isten vagy te magad.”

Istenhez így is égig kell kőszálni.

Kecskék között vagyok kőszáli.

Nevem közismert: Al-Gazáli.

THEODORA

Istent kutatja a pogány kalóz!

Íránta bennem tisztelet lakoz.

THEOPHILACTUS

Erre én azt mondom: hahó!

Mi, nyugat-európai suttyók

Tátjuk a szánkat: megannyi tahó,

Amíg a bölcs, a napkeleti suttog.

MAROZIA

Nálatok mindenki csak Al- meg Al-?

Al-Bérlő, Al-Vezér és Al-Peres?

Ez milyen eredményt fial?
Az ágyban is Al-ul szeress!
(*Jön Zenobia és Johanna.*)

ZENOBIA

Íme, a három napkeleti bölcs!
Nem hoztak aranyat, tömjént, se mirrhát,
Hanem húsukon tudós-irhát.
Költő, verset tiszteletükre költs!

THEODORA

Nincs költőnk.

ZENOBIA

Egy költőcske sincs?
Úgy rajtuk se legyen bilincs!
(*Megérinti a három bölcs láncait, azok lebulznak.*)
Szabadok vagytok, mint a gondolat,
Itt-időzések alatt.

AL-FARÁBI

Mi a szabadság? Nehéz magyarázni.

AL-BIRÚNI

Sok festékkal szokás cifrázni.

AL-GAZÁLI

A szóból értelmet kirázni?
Kár volna ezzel megalázni.

ZENOBIA

Nem fogoly, hanem három vendég,
Akiket szívesen rávennék,
Hogy csillogjanak, mint a tallér.
Mint építkezésen a pallér,
Pallérozzák dédunokám esztét:
Tudásszomja ne másszon szertesztét!

MARUZIA (*Johannára mutat*)

Én ebbe akkor egyezem bele,
Ha napközben foglalkoztok velem,
Aztán velem, ha majd fent lesz a hold.

THEODORA

Tőlem őket el ne rabold!
Tudásukra én is áhítódom.
Ne hidd, hogy mellettük ásítódom.

THEOPHILACTUS

Annyit mondok: csatlakozom!

AL-BIRÚNI

Ma éjjel holdfogyatkozás lesz.

JOHANNA

Tanítsa jól meg a berber bölcs,
Mi fán terem logika, erkölcs.
Igencsak kedvemre van ám ez!
Tudjátok meg, helyén van az eszem.
Régebben a fejem fordítva állt,
Úgyhogy kívántam a halált,
De most az ételt előlről eszem.
Egy nagy tudású remete,
Aki lakja a Soracte-hegyormot,
Elűzte bánatomat, mint a kormot
A kályhából a pemete.
Elcsavart fejemet helyre csavarta,
És sok mindenre megtanított,
Amit tudott vagy amihez konyított.
Most, ha Isten is úgy akarja,
Folytassátok, amit ő kezdett:
Tudásban pallérozzatok,
Hogy a helyre csavart koponya-tok
És benne az ész legyen edzett!

ZENOBIA

A tudnivaló nem fogy el:
Erre az ósanya figyel.
(*Johannával és a három bölccsel kimegy.*)

THEODORA

Most az új pápát keressük.

THEOPHILACTUS

Előássuk? Falra fessük?
Kifogytunk a jelöltekből.

MAROZIA

Ez az állításod megdől.
Az emberi lény hiú.
Mindig akad új fiú,
Aki vágyódik a trónra.

Amíg létezik napóra,
Árnyéka is létezik.
AJTÓNÁLLÓ (*jön*)
Két jövevény érkezik.
THEOPHILACTUS
Két király?
AJTÓNÁLLÓ
Két afféle koldus.
THEOPHILACTUS
Mi a nevük?
AJTÓNÁLLÓ
Az egyik Leopoldus,
És tán Emeritus a másik.
MAROZIA
Madárfészekért fára mászik?
AJTÓNÁLLÓ
Ehhez ő túlságosan agg.
THEOPHILACTUS
Emiatt bennem nincs harag.
Ő lesz a pápa! Emeritus:
Őt veszi célba most a rítus.
Engedd be őket!
(*Jön Leopold és Emeritus. Összeütköznek az ajtónállóval, aki aztán távozik.*)
LEOPOLD
Nagybecsű úr!
Essen meg szíved állapotomon!
Szólj kedvesen, mint hegedűhúr!
Ne pislogjak, mint bagoly a romon!
THEOPHILACTUS
Te vagy Leopold, más néven Lipót?
LEOPOLD
Kérlek, adj nekem egy cipót!
THEOPHILACTUS
Lipótom, itt van egy garas.
Bordélyba menj, himbáld a lőcsöt,
Csak előbb vedd el a gyógykenőcsöt,
Hogy bőröd ne legyen varas.

LEOPOLD

Így lesz, uram.
(*El.*)

MAROZIA

Markos legény.

Rá nézve még van sok remény.
(*Utánasiet.*)

THEODORA

Nem fogom egyikük szárnyait sem lenyesni:
Emberi dolog az ilyesmi.
(*Utánuk iramodik.*)

EMERITUS

Uram, én már megöregedtem.
Azért is jöttünk hozzád ketten,
Mert egyedül már kérni sem tudok.
Senkinek az eszébe nem jutok,
És nekem sem jut semmi az eszembe.
Adj egy falást: hálás szívvel veszem be,
És elvánszorgok vagy -futok.

THEOPHILACTUS

Nekem például eszembe jutottál.
Itt ül a szerencséd. Meg ott áll.

EMERITUS

Mi áll ott?

THEOPHILACTUS

A pápai trón.

EMERITUS

Nem fogok fityegni bitón?

THEOPHILACTUS

Nézz rám nagyon bizakodón!
Tudod, nemrég elhunyt a pápa.
Újat kerestünk, nemhiába,
Mert az új pápa te leenedsz.

EMERITUS

Sehogy sem értem, mit jelent ez.

THEOPHILACTUS

Neked nem adok alamizsnát,
Mert azt igen hamar kihíznád.

Neked nem jutnak garasok,
Hanem öntelt bíborosok.
Neked egész Rómát adom.
Otthonod mostantól: a dóm.

EMERITUS

Ezt nem fogom fel józan ésszel.

THEOPHILACTUS

Az ész józannak lenni nem merészel.
Mielőtt mondanád az Ávét,
Már összehívtam a konklávét.
(*Bíborosok jönnek.*)

I. BÍBOROS

Hívtál, urunk.

II. BÍBOROS

Idesereglünk.

III. BÍBOROS

Az örömtől dagad a keblünk.

THEOPHILACTUS

Jól sejtitek, bíborosok,
Hogy öröme van számos ok.
Megvan a pápa. Neve Emerít.

I. BÍBOROS

Igen délcegen homorít.

THEOPHILACTUS

Ő szerfölött alázatos.
Eddig koldusszegényen élt.
Öt után ő volt a hatos.
Egy falat kenyeret remélt,
És most egész Rómát harapja.

I. BÍBOROS

Éljen a keresztények apja!

II. BÍBOROS

Terítsünk hát ünnepi asztalt!

III. BÍBOROS

Nagyon öreg! Nagyon tapasztalt!
Semmi bűnben el nem marasztalt!

EMERITUS

Hamar lettem előkelő.
Felröpített egy perc alatt
Egy ismeretlen, nagy erő.
De szerénységem megmaradt.
Én az alázat pápája leszek.
Ha soha semmit nem teszek,
Csak némán kuporgok naphosszat,
Úgy nem cselekszem semmi rosszat.
A rosszat, azt kell elkerülni,
Nem pedig hajhászni a jót.
Csak ennyinek kell sikerülni:
Szerénység szelével repülni.
Nem érzek más ambíciót!

KÓRUS

A mennyekbe fehér füst száll:
Örvend falevél és fűszál!

THEOPHILACTUS

Nem röpött a szádba kalács,
Sem egynél több falat kenyér,
De jön tőlem egy jó tanács,
Amely, hidd el, sokat megér.
Az ismeretlen, nagy erő
– Erről beszéltél –, az a nő.
Fukar vagy? Szeretsz adakozni?
Békében élnél? Akarsz hadakozni?
Lehet, hogy állításom közhely,
Mégis jól jegyezd meg, te ősz fej:
Így vagy úgy, a nőkre kell hagyatkozni,
Másképp a nő bajt fog okozni.
(*Jön Theodora és Marozia.*)

THEODORA

Itt mintha fehér füst lebegne.
Új pápa készül az egekbe?

MAROZIA

Ehhez még lesz egy-két szavunk.
A pápának irányt szabunk!

HARMADIK JELENET

A Laterán-palota. Emeritus pápa egyedül.

EMERITUS

Légy a világ farán kelés!
Az jó, ha tetterőd kevés,
De legjobb a tétlenkedés.
Tettekre a nap sem szorul,
Míg az égen végiggurul.
Esőcsepp is lehull magától:
Semmit sem tesz, semmit sem gátol.

PORTÁS (*jön*)

Bíborosok zörgetnek, néznek.
Azt mondják, ügyeket intéznek.
„Fogadjon minket őszentsége!”

EMERITUS

Fütyülök az ilyen mentségre.
Erőiddel takarékoskodj,
Mert a levegőd már nagyon fogy!
Elintéznivalók? Ügyek?
Ugyan már! Ezek ürügyek,
Bennük a túlbuzgóság tombol,
Hogy kizökkentsenek a nyugalomból,
Amelyben él az Örökkévaló is
És a szférák között a földgolyóbis.

PORTÁS

Az én hajlékom egy kis fülke.
Nyáron jó hűvös, télen fűtve.
De ha onnét egyszer kihágok,
Összedőlnek egész világok.
Az Isten a portásnak ad észet,
És méltóságán nem tűr szennyet.
Egy nagy portás őrzi a mennyet,
És még nagyobb őrzi a Hádészt. –
Szóval, ne engedjem be őket?
Hát jó, majd rájuk mordulok.

EMERITUS

Egy kis nyugalmat koldulok!
Ha minden forró fej bezörget,
Akkor ez nem az én helyem, de söntés.
Akármi lesz, hibás a döntés,
Ha én egyszer döntést hozok.
A trónusom máris mozog.
A végén még elkárhozok!
(*Bíborosok jönnek.*)

I. BÍBOROS

Nagyon nagy baj van, Szentatyám!

II. BÍBOROS

Tele van máris a gatyám,
Mert ez a baj tényleg nagy ám!

III. BÍBOROS

A fél világ ránk acsarog!
Csattognak éles agyarak!
Jönnek a pogány magyarok!

EMERITUS

Magyarok? Az miféle népség?

I. BÍBOROS

Ahol járnak, nem marad épség.

II. BÍBOROS

Az úgy volt, hogy Attila hunja
A pusztán a lődörgést unja...
Hipp-hopp: magyarrá változott.

III. BÍBOROS

Most idejön az átkozott!

I. BÍBOROS

Adalbert herceg hívta őket!
A magyarság idenyomul.
Erkölcünkhöz nem idomul.
Nyerge alatt nyers hús puhul.

II. BÍBOROS

Megvárjuk az emberevőket?

PORTÁS

Ezek csak zümmögnek, mint a legyek.
Annyit mondok: na, én megyek.

(*El.*)

II. BÍBOROS

Magyarkérdés! Magyarprobléma!
És legfőképpen magyarkrízis!

EMERITUS

Engem undorít ez a téma.
Aki említi, annak anatómia!

III. BÍBOROS

Igen ám, de van más baj, tíz is.
Például a Tiberis árad,
És mindnyájunkat elsodor.

I. BÍBOROS

Mondhatnál szentmisét egypárat,
Hogy sülljedjen a vízfodor!

EMERITUS

Árad a víz, aztán apad.
Mindig csak ez a sora ennek.
Barbárokból mindig akad:
Idejönnek, aztán elmennek.
Higgyétek el, hogy mindig passzív
A szenvedélyektől tisztult, kopasz szív.

PORTÁS (*bedugja a fejét*)

Jön, Szentatyám, Zenobia.

I. BÍBOROS

Bennem erős a fóbia.

II. BÍBOROS

Hová bújjak, ha jön a sárkány?

III. BÍBOROS

Ő lesz a levesben a sáfrány!
(*Jön Zenobia és Johanna.*)

ZENOBIA

Én, Zenobia, a pápacsinaló asszonyok
Ősanyja, eljöttem hozzád, hogy lássalak,
Hogy szemügyre vegyelek és végigmérjelek,
Főként pedig az a cél vezérelt ide,
Hogy eléd vezessek leszármazottamat.
Lásd őt, és vedd szemügyre, és mérd végig is.
Ugye csinos? Ugye megakad rajta a szemed?

EMERITUS

Szemem akkor is megakadna,
Sőt fennakadna, ha nem éppen
Veled együtt jött volna hozzám.

ZENOBIA

Születésekor még fordítva állt a feje,
De egy bölcs orvos helyrehozta a hibát.

EMERITUS

Csak ámulok! És bámulok csak.

ZENOBIA

A feje és az esze így helyére került.
Gonddal nevelte őt három pogány tudós.

EMERITUS

Bizonyára meglett a haszna.

ZENOBIA

Ha felsorolnám, hogy mennyi mindenhez ért,
Nem fogynék öreg estig sem belőle ki.

EMERITUS

Lemondok róla. Ne sorold fel.

ZENOBIA

A lány, amilyen csinos, annyira szerény.
A pápa előtt nem mer megszólalni sem.

EMERITUS

Te viszont tőlem valamit vársz.

ZENOBIA

A bölcsek annyi tudást töltöttek belé,
Hogy értelme egy püspökével versenyez.

EMERITUS

Ha így van, szívből gratulálok.

ZENOBIA

Nem hallod? Esze annyi, mint egy püspöké!
Így hát nevezd ki püspököddé ezt a lányt!

EMERITUS

Én azt nem tehetem.

ZENOBIA

Miért nem?

EMERITUS

Mert nem szokás.

ZENOBIA

Ostoba válasz!

Te koldus voltál. Ha egy koldusból pápa lehet,
Miért ne lehetne püspök az én dédunokám?

EMERITUS

Egyrészt... azért nem lehet, mert nő.
Másképp... van a korhatár. Majd ha megnő!

I. BÍBOROS *(súg)*

Csak a kánonjogra hivatkozz!

II. BÍBOROS *(súg)*

Mondd, hogy niceai zsinat!

III. BÍBOROS *(súg)*

„Döntéseimbe ne avatkozz!”

EMERITUS

A vénasszony szívet, inat
Reszketésbe hoz egyaránt.

ZENOBIA

Vigyázz, mert bukni fogsz haránt.

I. BÍBOROS *(súg)*

Az egyházjog!

II. BÍBOROS *(súg)*

A zsinatok!

III. BÍBOROS *(súg)*

A Biblia! Szent iratok!

I. BÍBOROS

Mondd, hogy most nincs üresedés!

II. BÍBOROS

Mondd, hogy nagy a tülekedés!

JOHANNA *(kinyitja a pápai ruhásszekrényt, ruhadarabokat vesz elő, sorra fel-
próbálja őket)*

Jaj, de szeretnék lenni főpap!
Fejemen, mint a felkelő nap,
Hatszögletű bíbor birétum,
Amely ágbogas, mint egy arborétum.
Ha egyszer én leszek a püspök,
Apostolok nyomába lépve küzdök.
Ha egyszer én leszek az érsek,
Akkora elszántságot érzek,

Hogy a szélben, ha majd lobog a stóla,
Nem fogok lemondani róla!
Arannyal átszőtt skapuláré!
Pásztorbot! Végén okuláré!
Kilenckarimás Szaturnusz-kalap!
Aranszálas bíbor karing!
Ezt öltse magára a pap,
És mint a Hold a Föld körül, kering!

(*Jön Theodora, Marozia, Theophilactus és számos római előkelőség.*)

THEODORA

Emeritus, bajok vannak veled.

MAROZIA

Lopod a napot. Nyáladat nyeled.

THEOPHILACTUS

A püspöki kinevezések,
Úgy veszem észre, akadoznak.

SERGIUS

Környékünkön magyarok hadakoznak!

THEODORA

Minden kérést márványba véssek?

EMERITUS

Fontos kívánságot rögzít a véső?

MAROZIA

Igen, de ez rád nézve késő.

EMERITUS

A mentségeimet előadom!

THEOPHILACTUS

Minden érved űrben szálló atom.

BELISARIUS

Nem ijesztünk, nem nyomasztunk,
Csak egy kicsit felakasztunk.

MAMMOLUS (*a ruhásszekrényre mutat*)

Belógatunk a ruhatárba.
Van ott minden főpapi kellék,
Fő-fő ruhadarab meg mellék.
Köztük percig sem leszel árva.

SERGIUS

Amíg a ruhák közt fityegsz,
Iszunk elmúlásodra. Ex!

EMERITUS

Úgy jutott nekem pápaság,
Mint egy váratlan alamizsna,
Amelytől kiszakadt a zsák.
Jaj, bárcsak adtam volna vissza!
(*Beráncigálják a ruhásszekrénybe.*)

BELISARIUS

Rángatózik és rúgkapál.

MELCHIADES

A garderóbban áll a bál.

MAMMOLUS

Nyelvét kinyújtja. Exitál.

JOHANNA

Ugye nem hal meg igazából?

THEOPHILACTUS

Légy szíves, menj ki a szobából.
(*Kitaszigálja Johannát.*)

BELISARIUS

A feje furcsán összetöppedt.
Nem fog hozzánk beszélni többet,
Bár nyelve korántsem pici.
Búcsúzunk tőled, apuci!
(*Jön Formosus.*)

FORMOSUS

Urak, ha még rám emlékeztek,
Akkor engem gondjaitokba vesztek.
Senki se legyen miattam morózus!
Megjöttem. Én vagyok Formózus.
Három apámat keresem.

THEOPHILACTUS

Teljesen fölöslegesen.
Itt vagyok én, és ez legyen elég.
Áruld el: mi kellene még?

FORMOSUS

A pápát láthatom?

THEOPHILACTUS (*a ruhásszekrényre mutat*)

Az ott
Nemrégén elhalálozott.

Láthatod, de nem beszélhetsz vele.
Ez az interregnum jele.
Élő pápa kell? Gyere körbe
– Egyenes útnál jobb a görbe –,
És a sarokban nézz tükörbe!
A pápa ott rád visszanéz,
Mert a kezed pápai kéz. –
Tisztelt hölgyeim, uraim,
Az új pápa nem Efraim,
Hanem Formosus a neve.
Bírja a szomjazást, mint egy teve,
De mi az egészségére igyunk! –
Te vagy az egyszülött fiam,
Földbe lövellt életfolyam.
Élj boldogan, amíg élni hagyunk!

THEODORA

Erős féltékenységgel tölt el,
Hogy te az édes anyafölddel
Nemzeted e fura porontyot.
De a szülést magam is elvitettem,
És ha már a föld porából vétettem,
Magam is rázom a porrongyot.

MAROZIA

Én is megszüülhettem volna a bestét,
Legalábbis feje nélkül a testét
Talán meg tudtam volna szülni,
De neki nélkülem kellett készülni.
Belőle most pápát csinálunk.
Nem dajkálom, nem ringatom,
Hanem fejemet ingatom:
Vannak-e jobb anyák minálunk?

THEOPHILACTUS

A konklávé itt van jelen.

I. BÍBOROS

Erőt veszünk esőn, szelen,
Úgy értem: ha esik, ha fúj.

II. BÍBOROS

Döntést hozunk nagy hirtelen.
Nem mondjuk azt, hogy „piha, fúj”.

I. BÍBOROS
Vajon Formosus pappá van szentelve?

II. BÍBOROS
Kérdés: meg van-e keresztelve?

III. BÍBOROS
A választ ne várjátok tőlem.
Ő egy agyagbáb. Ő a Gólem.
Valaki benne életet csiholt.
Ugyanúgy lesz belőle holt,
Ahogy az összes többiből.
Homlokán ott a varázsfelirat.
Miért ne szolgálhatná az Urat?
A véleményem arra dől,
Hogy pápának nem alkalmatlan,
Így kimondhatjuk, hogy alkalmas.

THEOPHILACTUS
Ne beszélj már ennyire halkán!
Fogalmazz nyíltabban! Ne hallgass!

III. BÍBOROS
Nincs hangom, hiába szeretném.

II. BÍBOROS
Így is egységes az eredmény.

I. BÍBOROS
Hosszú és munkás életem során,
Mondhatom, jó sok pápát láttam.
Meghaltak, legtöbbször korán.
Előre borsózik a hátam,
No de a hátamon a borsó
Nem azt jelenti, hogy koporsó.

II. BÍBOROS
Egy kicsit még húzódozom.
Csomót kötök, majd oldozom.
Így, amit kötök, a csomó
Még nem a végleges megoldás.
Részemről inkább túlnyomó
A teljes jelentés kioltás.

III. BÍBOROS
Belém szúr, mint hegyes karom,
A kérdés: pápának őt akarom?

A szívemet eltakarom.
Minek játszom a papagájt?
Nem látok semmi akadályt.

KÓRUS

A mennyekbe fehér füst száll:
Örvend falevél és fűszál.

FORMOSUS

Ahogy az asztalt borítja terítő,
Úgy borítja be a földet a hit,
Ha sok országot bejár a térítő,
És ablakot Jézusra nyit.
A viking nép keresztény hitre tért,
A szászok is epednek a hitért.
Meggyőző szavaim nyomán
Hitbuzgó nép lett a kumán.
Példáját követte a dán.
El nem múló hasznát gyanítván
Keresztény hitre tért a litván.
Kisebb a mínusz, mint a plusz:
Hitünket felvette a prusz.
Róma keblére tért a bolgár,
Bár a többség bizánci polgár.
Megtérőfélben van a szaracén:
Ki téríti meg, ha nem én?

I. BÍBOROS

Ez terjeszt hitet? Az agyagkolonc?

II. BÍBOROS

Muszáj neki. Te nem tolongsz.

FORMOSUS

Már csak a magyarok pogányok,
Amit én a szemükre hányok.
De előre megmondom – ez tény! –,
Hogy lesz még belőlük keresztény.
Térítés az uralmam célja!

III. BÍBOROS

Én is arra biztatlak: élj a
Lehetőséggel!

ZENOBIA (*kotkodácsol és vonaglik*)

Hé, ti szűk agyúk!

Egy kicsit már figyeljetek rám!

Nemcsak tudom, hogyan tojik a tyúk,

Hanem tojok én magam is.

Meszes héjú és nagy szemű az ikrám:

Igazi tojás, nem hamis.

(*Felmutat egy nagyobbacska tojást.*)

Azt tanítja sok fifikus

Természetbúvár fizikus,

Hogy egy tojásból kelt ki a világ.

És ha egy kis lyukat kirág,

Megrepedezik a tojáshéj.

Elborít minket a tojás-éj. –

Kot-kot-kot-kot, kotkodács:

Minden napra egy tojás!

FORMOSUS

Itt ér véget a felvonás.

Második közjáték

A GYOMOR ÉS A TÖBBI TESTRÉSZ VITÁJA

Temető az Aventinus-dombon. Különböző sírokból és kriptákból előbújnak a Testrészek.

AGY

Üdvözöllek titeket, jó barátok!

Úgy látom, nagyjából együtt vagyunk,

Bár nem vagyunk egységes szervezet.

Bemutakozom. Én vagyok az Agy.

Bizony. Gondolkodom. Tehát vagyok.

Csak azt nem tudom, hogy miért. Mi célból?

Agrippára emlékszik valaki?

Ő mondta itt, az Aventinuson

A városból kivonult csőcseléknek,

Hogy régen az ember testrészei

Önálló élőlények voltak, és

Mindnek önálló akarata volt.
Agrippa szenátor volt... vagy ilyesmi.
Egy kicsit én is Agrippa vagyok.

KÉZ

Én fogni tudok. Én vagyok a Kéz.
Valamelyest – bár nem túlságosan –
Agrippa részének érzem magam.
Viszont nem kenyerem a sok beszéd.
A csőcselék forradalmat csinált,
De én kézben tartottam az ügyet.

LÁB

Én vagyok legalul. Én, én, a Láb.
A többiek mind énrám nehezednek.
Zokszó nélkül hordom a terhüket,
Míg belegázolok porba, piszokba,
És büszke vagyok rá, hogy magam is
Agrippával azonosulhatok.
A zúgolódó proletárokat,
A csőcseléket én úgy seggbe rúgtam,
Nem egyszer, hanem százszor, hogy ihaj!

SZEM

Agrippa? Most is látom. Én, a Szem,
Az ember megbízható őrszeme!
Vagy mintha most is látnám az alakját.
Ám, hogy miért tört ki a lázadás,
Arról már nincsenek emlékeim.
Hogy úgy mondjam, kikönnyeztem magamból.

FÜL

Még most is visszhangzik bennem, a Fülben,
Hogy éhínség volt, és az éhezők
Azzal vádolták a gazdagokat...
Mivel is? Húha, nem jut az eszembe...
Pedig ott voltam! Szorgosan füleltem!
És továbbadtam a fülesekét
Pontosan és lelkiismeretesen!

ORR

Én vagyok az Orr. Szerény szennycsatorna.
Viszont épp az arc kellős közepén!

Nem játszom én jelentős szerepet,
De azért baj lesz, ha eldugulok,
És nem áramlik bennem levegő!
Én szimatoltam ki a lázadást.
Ma is emlékszem a szagára. Fúj!
De miért lázadtak a bűdösök?
Az okát én sem tudom kiszagolni.

SZÁJ

Én vagyok a Száj. Én a szavakat
Nagyon megrágnám Agrippa helyében!
Minden fogammal vicsorítanék!
Mihelyt megízlelném a lázadást,
Én nyelvet ölténék a lázadókra!
Úgy rémlik, hogy valami éhezés volt...
A Szájba nem jutott ennívaló.
Az utcára gyűltek az éhesek.
Vádolni kezdték a gazdagokat,
Akik bezzeg dúskálnak a javakban!
Agrippa valamit mondott nekik.
Tényleg, mit is? Valami csillapítót.
Most nem jutnak eszembe a szavak,
Csak az, hogy alsó ajkát beharapta.
Ja, már tudom. Azt mondta: a Gyomor,
Bár a látszat szerint nem dolgozik,
Van olyan fontos testrész, mint a többi.
Erről jut eszembe: hol a Gyomor?
Hol sunnyog? Hol emészti önmagát?
Hol forog saját keserű levében?

FÜL

Nyilván sok Gyomor-keserűt ivott.

ORR

Azt orrontom, Gyomor-rontása van.

SZEM

Kapott egy erős, jól megérdemelt
És jól irányzott Gyomrost, és ezért
Lopja a napot.

SZÁJ

Úgy van! Lopni, azt tud.

LÁB

Hát én, a téglahordó proletár
Azt mondom: az ilyet el kell taposni!

KÉZ

Igen! Mi, többiek, a dolgozók
Csippentünk, markolunk, tapogatunk.
Mégfogjuk, ami kézzelfogható.
A munka mindkét végét megragadjuk.
Ujjal mutatunk a tennivalókra.
Kézimunka látástól vakulásig.
Nappallá kezeljük az éjszakát.
Míg a Gyomor? A Gyomor mit csinál?
Nem csinál semmit! Ő csak elnyeli
A sok jó falatot, amit a Kéz
A Szájhoz emel...

SZEM

Miután a Szem

Kifürkészte...

LÁB

A Láb utánajárt...

SZÁJ

Tudjátok ti, hogy mennyi munka van
A nyílásban, nyalásban és nyelésben?

AGY

Jól mondod, Száj! Te magunkfajta vagy.
Ti mind a mi kutyánk kölykei vagytok,
Testrészek, akik itt vagytok velünk.
De a Gyomor a testben: idegentest!

KÉZ

Ahogy csúszik le a tápanyag
A Gyomorba: idegenforgalom!

LÁB

Ha meg visszafordul az elfogyasztott
Étel: idegenrendészeti kérdés!

ORR

Gyanús eredetű befektető,
Aki minket ki akar zsigerelni.
Érzem rajta az idegen szagot!

SZEM

Én viszont nem látom, bármerre nézek.
Mondjátok: merre járhat a Gyomor?

FÜL

Én sem hallom, bár csupa Fül vagyok,
A kordulást, a böffenéseket.
Pedig nem ártana kérdőre vonnunk.

SZÁJ

Gyomor, ne bujkálj! Hé, gyere elő!
A Szájból már nehogy Segget csinálj!
Adj számot róla, hogy hová teszed
A beléd juttatott tápanyagot!

AGY

Ellopta mindet, fogadni merek rá.
(*Jön a Máj és a Bél.*)

MÁJ

Én vagyok a Máj. Hogy legyen mihez
Tartanotok magatokat, ti Szervek:
Mint a Gyomor ügyvédje vagyok itt.
Én közömbösítem a mérgeket,
Amelyeket ti juttattok belé.
Emészthetetlen, zsíros dolgokat
Adtok neki. Meritek-e tagadni?

BÉL

Én meg a Bél vagyok, a szóvivő.
Hol vékonyan, hol vastagon szokásom
Az igazságot tömöríteni.
Ami aztán végül kijön belőlem,
Az éppolyan szép, amilyen igaz.

SZEM

Gyere ide, Gyomor! Nézz a szemembe!

FÜL

Nehogy megcibáljam a füledet!

ORR

Puha az orrod?

MÁJ

Ügyfelem nem óhajt
Mutatkozni nyilvánosság előtt.

A sajtónak sem áll rendelkezésre.
Egyébként külföldön tartózkodik,
A Kis Gyomormosás-szigeteken.
Viszont itt van velem az Epehólyag.
Ennek tartalma édes, mint a méz,
Legalábbis ezt sugallja a nyelvi
Megelőzöttség tapasztalata.
Mindenki kaphat egy cseppet belőle,
Sőt kötelező elfogadnotok,
Vagy éppenséggel nem kötelező,
De azért nyomatékosan ajánlott.

SZEM

A Gyomor lop!

FÜL

Csal!

ORR

Hazudik!

SZÁJ

Harácsol!

BÉL

Van alternatívája? Ez a kérdés!
Mi kell helyette? Emésztőgödör?

MÁJ

Igaz, hogy néha kissé túlfeszül,
De csakis a lényeglátás miatt,
Amíg emészti magát értetek.
Szavazzatok rá!

BÉL

Úgyis rá szavaztok.
Ismerünk benneteket, mint a... rossz pénzt.
A végtermékem lesz belőletek.

MÁJ

Szidjátok ügyfeletem, mint a bokrot,
Míg sugdolóztok magatok között,
De majd ha választásokra kerül sor,
Háromnegyedes többséget szerez!

BÉL

Hogy lop és csal? Hol van itt a csalás?

Amit ő elszed, azt nyíltan szedi.
Mondhatni, benneteket képvisel.

MÁJ

Mondjátok meg őszintén: mit akartok?
Nem azt, hogy legyen mihez tartani
Magatokat? Nem azt, hogy valaki
Megmondja, mit kezdjetek magatokkal?
Nem arra van-e bennetek igény, hogy
Valaki gondoskodjék rólatok?
Aki becsap, az gondoskodik is,
Aki pedig hagyja magát becsapni,
Biztonságban érezheti magát,
Sőt, növekszik önbecsülése is.

BÉL

Mondom nektek, baráti alapon:
Mindnyájan egyformán szarok vagyunk.
Az már mindegy, hogy befelé megyünk
A Bélbe, vagy kipottyanunk belőle.

MÁJ

Higgyétek el: a Gyomor visszaoszt
Mindnyájatoknak annyi táperőt,
Hogy nem kell végképp elgyengülnötök.
Higgyétek el: most jött el az Aranykor.

BÉL

Mi ez a csend?

MÁJ

Teljes az egyetértés.
Az ügyes, célirányos propaganda
Lecsillapította a lázadást,
Sőt, le sem kellett csillapítani,
Mert csírájában elfojtottuk azt.
(*Jön Menenius Agrippa római konzul.*)

AGRIPPA

Mi ez a csódtömeg?
Ezek a különvált testrészek?
Úgy látom, némelyikük még remeg.
Vagy inkább csak én vagyok részeg?
Különváló tagok! Halotti húsok!

Levert lázadók! Plebejúsok!
A bér kevés? A munka túl sok?
Megismerlek, te Kéz!
Sok mindent megfogtam veled!
Te Száj, többé az ételt nem nyeled?
A csípős Nyelv már senkit sem ekéz?
Te Láb, sehová sem viszel?
A hinni kész Agy semmit sem hisz el?
No és te, Hasfalon belüli tájam?
Sok pohár bort átszűrtél magadon,
Amíg ittam mértékadón,
Szépséges, barna Májam!
Nem kéred, hogy folyjon a szesz?
És te, Vesém? Nem csorog az eresz?
És ti, Belek, te Vékony és te Vastag!
Tekergődző, egymásba ringó
Megannyi kedves kacsaringó!
És egyáltalán, az összes Tag!
Nincs szolgaság. Meghalt a zsarnok.
Így hát üres a vásárcsarnok,
És még annál is üresebb
A rongyos nadrágon a zseb.
Amit erről mond az irodalom,
Az vagy hazugság, vagy kevés.
Zsákutcába fut a forradalom,
Következménye szétesés,
Mert az emberi létezés,
Úgy, ahogy van, kártékony tévedés.
A szerves egészről szótt álom
Nincs híján teatralitásnak,
Csak a realitásnak,
Ezért a szerveimet ignorálok.
Elvágom az utolsó szálakat.
Meghalt a hús, de én örök időnkig élek.
Nem tarthat vissza zár, lakat:
Elhagyja a Testet a Lélek.
(*Távozik a színről.*)

Harmadik felvonás

ELSŐ JELENET

A Laterán-palota. Jön Adalbert és Lambert.

LAMBERT

Ezt a pápát már tényleg megölöm.

ADALBERT

Nem lesz korai az öröm?

Engem császárrá koronáz

– Ígérte –, mihelyt alkalom adódik.

Orrod előtt az ajtó becsukódik,

És ez, belátom, téged megaláz.

PORTÁS (*jön*)

Hohó! Ez itt a múltkori merénylő.

Orcája sápadt. Szeme fénylő.

Mint egy színész, ha lámpalázás,

Vagy mutatvány után a bűvész,

Vagy alkotásba mélyedt művész.

Nászéjszaka előtt új házas! –

Na mi van? Lődörgünk, lődörgünk?

A portással meg nem törődünk?

ADALBERT

Inkább velem kéne törődnöd,

Ha már portási tetterőd nőtt.

Én vagyok a toszkán herceg, Adalbert.

Velem az új pápa sokat nyert.

Úgyhogy most be is megyek hozzá.

(*Vállon veregeti Lambertet.*)

Te meg, barátom, ámuldozzál!

Tudod, mi vagy? Megmondom, ejsze:

Az egyszeri nyeletlen fejsze.

(*A pápai lakosztály felé el.*)

PORTÁS (*vállon veregeti Lambertet*)

Az életben gyakori praxis:

Aki túl sokat hezital,

Vesztesek közé bezupál,
Kiejti magából a pikszis.
(Bevonul a portásfülkébe.)

LAMBERT *(egyedül)*

Nekem vajon ki a barátom?
Itt van ez a fényes pengéjű tőr,
Olyan, mint egy paták nélküli csődör:
Ő maradt mellettem, belátom.
Töröm, téged meg fog enni a rozsdá.
Bár nincs rend, nincs igazság, nincs jog,
A kifent vas hiába villog,
Ha nem vagyok képes jókor a rosszra.
(Jön Johanna férfiruhában, rövidre nyírt hajjal.)

JOHANNA

Te vagy a spoletói sunnyogó?
Akinek hírhedt neve Lambert?
Az ártatlan csirkefogó?
A gaztett nélküli viharvert?

LAMBERT

Hogy én ki vagyok, azt tudom.
De te ki lehetnél? Öcsém? Hugom?

JOHANNA

Az ember gyarló és hiú.
Amilyennek látják, olyan lesz.
Lány voltam, most vagyok fiú.
Johannából lettem Johannes.
Zúdult belém sok tudomány,
Öntötte három napkeleti bölcs.
Mondtam nekik: „Tölts a fejembe! Tölts!”
Nem sejtettem, hogy a tudás: magány.
Engem egyszer már lenyakasztak!
Sebhelyekben vagyok dúsgazdag.

LAMBERT

Apám, Spoleto fejedelme
Nem tart bátornak, sem okosnak.
Fejemben tévúton az elme.
Nem vagyok jó ötvösnek, sem orvosnak,
És nem váltam be orvgyilkosnak.

Hát ki vagyok? Hát mi legyek?
Mondanám, hogy Tiberisnek megyek,
De már ott is voltam, az alján.
Amennyire a vize mély,
Annyira gyarló és csekély,
Amit ott nyertem, az a kéj.
Én, kallódó, sorsverte talján!

JOHANNA

A sors félig csakugyan átok,
De félig olyan lehetőség,
Amellyel élni közös felelősség.
Maradj velem! Legyünk barátok!
(Mindketten el. Jön Theophilactus, előkelő férfiak élén.)

THEOPHILACTUS

Formosus trónon ül egy éve,
És még mindig nincs láb alól eltéve!

SERGIUS

Állítólag te vagy az apja.

THEOPHILACTUS

A magáét így is megkapja!
Nem kímélem a fiamat!
A földből jött, és a föld elnyeli,
Ha tőlem ezt követeli
A történelmi folyamat!

MAMMOLUS

Amiből az következik,
Hogy ő Adalberttel szövetkezik.

BELISARIUS

Adalbert a kígyó méregfoga.
Jó lesz, ha időben kihúzod,
Másként a romlást meg nem úszod.

MELCHIADES

Ő a baltának éle, nem foka!
(Jön Theodora és Marozia.)

THEODORA

Szívem az örömtől kicsattan.
Közös lányunkat férjhez adtam.
Nagy ember, Adalbert a férje.

MAROZIA

Ő a toszkán palotagróf!

THEOPHILACTUS

Isten mennykőcsapása érje!

Álljon bele fejébe sróf!

MAROZIA

Te, vigyázz, mert ő lesz a császár!

Ha így beszélsz, haragja rád száll.

THEODORA

Formosus pápa nem gatyázik:

Felkeni, míg számolok százig.

Téged meg felkenlek a falra.

THEOPHILACTUS

Jobb lesz, ha nem számítasz arra!

Elindítom a sereget,

Amely nyilakat ereget,

Aztán toszkán hullát kiteredet!

MAROZIA

Ha ezzel számolsz, rossz lesz az eredmény.

A helyedben a tervet elengedném.

THEODORA

Tegnap még te voltál a főnök.

Ma már holttested mellett főzök.

SERGIUS

Sitty-sutty, túlélted önmagad.

Tény és való, ne is tagadd.

MAMMOLUS

A túlélés ideje véges.

Így hát ugass, nyeríts vagy bégecs.

THEOPHILACTUS

Te a feleségem vagy! Te a lányom!

MAROZIA

Ezt a szempontot én lehányom.

THEOPHILACTUS

Életfonalamat elmetsző,

Elvetemült, gonosz kegyencnő,

Azt értem, hogy te nem kegyelmezel.

De ti, többiek! Híveim!

MAMMOLUS

Már elpártoltunk tőled, ím.

SERGIUS

Az eszed oktalant eszel.

BELISARIUS

Későn jövő felismerés.

MELCHIADES

Sok volt benned a vakmerés.

THEODORA

A zsarnokságra ráfaragsz.

MAROZIA

Rád már a nép nagyon haragsz'.

THEOPHILACTUS

Legalább hadd mondjak egy végszót!

SERGIUS

Ebben gátolni fog a légszomj.

BELISARIUS

Nem nyomasztunk, nem ijesztünk,

Csak egy kicsit átszerkesztünk.

(A szenátorok leszúrják Theophilactust.)

SERGIUS

Mint rossz védőbeszéd, sok sebből vérzik.

MAMMOLUS

Megint egy újabb holttetem.

THEODORA

Holtában végképp megvetem.

BELISARIUS

A népek ezt úgyis megérik.

MELCHIADES

Ahogy most fekszik, az vízszint-e?

MAROZIA

Még sose volt ilyen őszinte.

(Jön Formosus és Adalbert, nyomukban a bíborosok.)

FORMOSUS

Nicsak! Emitt egy porhüvely!

THEODORA

Pompásan el kéne temetni.

MAROZIA (*Formosushoz*)

A sorrendre mindig ügyelj!
Előbb sírunk, aztán fogunk nevetni?
Először történjék a nász,
Kettőnket összeadva hadonássz,
Ezt követően koronázz,
Végül a sírnál harsonázz!

FORMOSUS

Hogy nagyobb legyen az öröm,
Szóljon egyszerre sírás, nevetés!
Esküvő, koronázás, temetés:
A három eseményt összekötöm. –
Nyugodjál békében, apus! –
Te meg fogadd a császári palástot! –
Te pedig a sírt közben ásd ott! –
Te, hűséges asszony-típus,
Akarod-e a császárt férjedül?

MAROZIA

Ha esténként mellém ledül!

FORMOSUS

Felkenlek a szentelt olajjal,
Fejre illeszttem a koronát,
Kérem: tele vagy-e óhajjal?
Nejednek ezt a nőt akarod-e?

ADALBERT

Furcsállom némely rokonát,
No de a válasz igenlő „no de”.
*(A szenátorok gödröt ásnak a teremben. Theophilactust a gödörhöz von-
szolják.)*

FORMOSUS

Gyászba merült gyülekezet,
Nézzétek, de ne sírva,
Mert mennyország felé tart az igyekezet,
Amint Theophilactus száll a sírba.
Nekem ő egyharmadnyi nemző.
Ez viszonyainkra jellemző.
Éljen az új uralkodó!
Éljen a fiatal pár!

Ez legyen birodalmat alkotó!
Annak örömét meg ne vegye kalmár,
Ne rombolja le forradalmár!
És éljen a kedves halott!
(*A szenátorok bedobják Theophilactust a gödörbe.*)

THEODORA
Utóbbi kérés nem hatott,
De máskülönben jól csináltad.
Arcodat megsimogatom,
Amiért helyedet megálltad.

SERGIUS
Most öli meg, lefogadom.

BELISARIUS
Ott lovagol a pápa homlokán
– Tatár sereg élén a kán –
A varázsirat. Azt a hölgy letörli.
Formosus életét felőrli.

THEODORA
Látod, hogy mennyire szeretlek.

FORMOSUS
Engem valakik szétszereltek!
Számomra véget ért a pálya!

SERGIUS
Hallom, hogy szétreped a mája.

BELISARIUS
Nem ijesztünk, nem nyomasztunk,
Csak a föld alá suvasztunk.
(*Formosus meghal.*)

THEODORA
Nem sejtettem, hogy ilyen a hatás,
Amelyet okoz a simogatás.
Most már mindegy. Ha meg van halva,
Hajlíthatjátok jobbra, balra.
Ha a sír kialakul,
Nincs kihasználatlanul.
Jön a következő hulla,
Épp az előzőre hullva.

Ezt a hullát, noha görbe,
Dobjátok be a gödörbe!
Egyik olyan, mint a másik,
Míg az emberfaj elvásik.

(A szenátorok Formosust rádobják Theophilactusra. Gyors mozdulatokkal betemetik a gödröt.)

ADALBERT

Aki bal kezével temet,
Míg jobb kezével simogat,
Az fogadja elismerésemet,
És ne szenvedjen kínokat.

(A sír felé mutat.)

Leállt a szíve, tüdeje.
Új pápát néznünk ideje.

PORTÁS *(fülnél fogva beráncigálja Galeriuszt)*

Ez egy kétlábú, tollatlan vakond.
Ha jól látom, futóbolond.

GALERIUS

Én vagyok Galerius, a barát.
A magyarok elől szököm.
Eszem nem huszonnégy, csak tíz karát.
Egy kissé együgyű vagyok.

THEODORA

Érkezésed nekünk öröm. –
Bíborosok, egyháznagyok!
Úgyis nagy a pápa-hiány:
Helyreáll élő- és halott-arány,
Ha trónra hág ez a hibbant parány!

I. BÍBOROS

Jó, hogy már hogy.

II. BÍBOROS

Na majd még nem.

III. BÍBOROS

Ezért kell majd pokolban égnem?

KÓRUS

A mennyekbe fehér füst száll:
Örvend falevél és fűszál.

ADALBERT (*átöleli Galerius*)

Neked ez a hír: hír-telen.
És az ép eszed nincs jelen.
Majd elmondjuk, mi a teendő.
Te vagy a pápa, a leendő.

GALERIUS

Jámbor, szerény pápa leszek.
Fakéregből sült kenyeret eszek.
Hozzá hideg vizet iszok.
Lényemhez nem tapad piszok,
És számomra a legfőbb tézis,
Hogy a helyes út az aszkézis.
Ám nyelvemen kérés kapar.

THEODORA

Nocsak! Nicsak! A pápa kér.

GALERIUS

Ne kerüljön szemem elé magyar.

MAROZIA

Megfagy ereimben a vér!

GALERIUS

A magyar furcsa fauna.
Őket túlélni trauma.
A lángoló kolostorok...
Szétvert hordók... beomlott pince...
Ordítózó, boros torok...
Keresztények elrablott kincse...
Arra kérlek, császár barátom,
Ne kelljen mindezt újra látnom.

ADALBERT

Magyaroktól félni: alanyi jog,
Amelyen sok rémség emléke ring,
De már nem sokáig sajog.
Véleményed változni fog.
Holnap jönnek magyar barátaink!

MÁSODIK JELENET

Theophilactus palotája. Női lakosztály.

THEODORA

Hol az aranypánt, rajta figura,
Amelyet kíván ez a homlok?

MAROZIA

Hol az a kilenc fibula,
Amelyek nélkül összeomlok?

SZOLGÁLÓ (*jön*)

Itt van a kezemben a kellék,
Ezüstfibula és aranypagát.
Tapad hozzájuk sok szép emlék,
Amely a tűnt szépség nyomát
Most is létezőnek mutatja,
Mi több, a szépséget magát,
Mint a kopó a szarvast, felkutatja.

THEODORA

Csinosan fess ki! Nehogy elronts!

MAROZIA

A derekamra hol az abroncs?
Kicsit húzd meg! Nagyon szorít!

THEODORA

Az lesz a jó, ha elborít
A szamártéjben párolt mandula.
Hónom alá levendula!
És hol a szemöldökcsipesz?
Vonzeróm egyik fontos titka,
Hogy szemöldököm mindig ritka.
A szemhéjam fekete lesz.

MAROZIA

Hol az a cifra és puha
Bíborvirágokkal kivarrt,
Aranyszállal átszótt ruha,
Amely dicséri az ipart,
És kiemeli az ivart?

AJTÓNÁLLÓ (*egy mondatra jön*)

Küszöbön a császár, Adalbert!

(Jön Adalbert és négy magyar harcos.)

ADALBERT

És jönnek a sok had által vert,
Mégis vakmerő magyarok!
Az útjuk furcsán kanyarog:
Megszégyenítve Tháliát,
Aki ponyvás kordén barangol,
Nem egy szigeten ülnek, mint az angol,
Hanem végigjárják Itáliát!

TÖHÖTÖM

A pusztán poros volt a levegő,
És elfogyott a legelő.
Nem kell minket nagyon utálni,
Amiért külföldön kalandozunk.
Míg Nyugathoz felzárkozunk,
Megtanítjuk – és végromlást hozunk –
Nyugatot kesztyűbe dudálni.
Tanulják meg – egye fene! –,
Mi a magyarok istene!

VÉRBULCSÚ

Feltúrtam minden szemeteskukát.
Van nálam elzászi dukát,
Bajor dénár, burgundi tallér.
Nyakamon salzburgi a gallér.
Vagyok merész, vagyok kitartó.
Jártam keresztény templomban nem egyszer.
Van is nálam többféle kegyszer:
Oltárterítő, gyertyatartó,
Bársony, selyem, tafota, posztó.
Ki lesz ma a zsákmányelosztó?

LEHEL

Adtunk tockost, sallert, kokit.
Nyomtunk sok kislányba kukit.
Eregettünk hangos pukit.
Háborús dicsőségben fürdöm.
Oldalamon a harci kürtöm.
Azt is az egyik portyán nyertem.
Azzal több királyt fejbevertem.

Volt belőlük talán öt is.
Semmi kétséget nem hagyok:
Amekkora bunkó vagyok,
Bunkónak használom a kürtöt is.

GYÁSZVITÉZ

Nekem nem írtak szerepet!
Nekem szenvedés minden akció!
Kitöri a fogamat a dió!
Nekem nem jutott szeretet!
Az orromat előbb-utóbb levágják!
De nézni szeretem, ha gyulladnak a máglyák!
Felperzseljük a terepet,
És csapódik a füst az égnek!
Szép városok szépen is égnek!

ADALBERT

Az ember eszköztára véges.
Késünkkel használat után
Nem jó vagdalkozni bután,
De használjuk, amíg szükséges.
Mindig kell egy-két szövetséges.
Idesüsetek, magyar cimborák!
Megáld benneteket a pápa,
Hogy ne portyázzatok hiába,
Míg fürtöt terem a borág.
(*Jön Galerius.*)

GALERIUS

Eltűnt a magyarfóbiám,
Mint a mesében Fábián!
Már szeretek minden magyart,
Még akkor is, ha pávián.
A magyar had Szicíliába tart?
Athénnek beletört a bicska,
Ha jól számolom, ezer éve,
De ti nem lesztek, ugye, csicska?
Nem ám ti lesztek tönkretéve,
Ti tesztek tönkre másokat.
Pusztítsatok, raboljatok sokat!
Ha mégis úgy esik, hogy „berek, illa”,

A déli tájon azt hiszik
Mind a nagyok, mind a picik:
A hunok jártak náluk és Atilla.

ADALBERT

A pápa megáldott benneteket!

GALERIUS

Magamra veszem bűneiteket.
A szívetekben munkáló gonoszság
Összegyűlik, és a szívembe most hág,
Mert a gonoszságot is átveszem.
Szívem szennyes, de tisztul az eszem.
Más szavakkal: meg vagytok áldva.
Indulhattok Szicíliába!

TÖHÖTÖM

Ott, ugyebár, szépek a lányok?

VÉRBULCSÚ

Ott, ugyebár, jó sok pénzt látok?

LEHEL

Ott, ugyebár, jó bor terem?

GYÁSZVITÉZ

Van ott kórház és kórterem?
(Magyar vitézek el. Töhötöm visszafordul.)

TÖHÖTÖM

Sokszor hallottam a kiáltást,
Amely az ég felé hatol:
„A magyarok nyilaitól
Minket az Atyaisten mentsen!”
Pedig nyilaink hoznak áldást,
Amelyet nem vehetsz meg semmi kincsen.
Hogy látsszon a jóindulat,
Adok neked íjat, nyilat.
(Átnyújtja ajándékát Adalbertnek, majd kimegy.)

GALERIUS

Meg tudjátok-e mondani nekem,
Hogy miért is volt ennyire rövid
Az előző pápák uralma?

THEODORA

Egyik elrontotta a gyomrát.

MAROZIA

A másik megfulladt, mert félrenyelt.

ADALBERT

A harmadikat meg – nohát, nahát,
Ki hinné? – elvitte az ördög.

GALERIUS

Nem kell ez a mellébeszélés!
Ők azért buktak meg olyan hamar,
Mert számot kellett volna vetniük
Elődeik súlyos bűneivel.
Ezt nem tették meg, így a vétkek,
Amelyek egybehalmozódtak,
Mindig a mindenkori pápa
Fejére hulltak, és gyűltek tovább.
Márpedig ez így nem maradhat.
Most rögtön véget vetek ennek.
A múltat végre be kell vallani!
Formosus volt az elődöm neve?
Formosus bíróság elé áll!
Formosus jöjjön ide tüstént!

THEODORA

Formosus nem tud idejönni.

MAROZIA

Hiszen halott. El van temetve.

GALERIUS

Akkor ássátok fel a sírját,
És a hulláját hozzátok ide!

MAROZIA

Mit szól ehhez császári férjem?

ADALBERT

Én úgy hiszem, nem rossz az ötlet.
Attól még, hogy halott, felelhet
Az életében művelt dolgokért! –
Induljatok és intézkedjete!

(Két Sírásó jön.)

I. SÍRÁSÓ

Egész délután exhumálunk.

II. SÍRÁSÓ

Közben a lányokról dumálunk.

(Mindketten el.)

GALERIUS

És hozzátok a többi pápa
Hulláját is elő a sírból!
Ők lesznek a bírák és a tanúk.
Előbb-utóbb mindenki hulla,
De minden hulla vádlott nem lehet!

ADALBERT

Nem baj, hogy a halmazállapota
Egyik-másiknak már folyékony?

GALERIUS

Mondják folyékonyan a vallomást!

THEODORA

Ahhoz jó volna némi szufla.

GALERIUS

Igazatok van. Hozzátok ide
Azt a varázslót a Soracte-hegyről,
Aki hullákba életet lehel!

ZENOBIA *(jön)*

Odarepülök, és idehozom.

(El. Jön a két Sírásó Formosusszal és Theophilactusszal.)

I. SÍRÁSÓ

Itt a hulla, vagyis hulluska.

II. SÍRÁSÓ

Zsírjából kivakart galuska.

I. SÍRÁSÓ

A mély gödörben kettő is volt,
És mind a kettő üde színfolt.

II. SÍRÁSÓ

Megtettesült emberi nagyság,
Bár csontig letisztult az agy-zsák.

MAROZIA *(Theophilactust nézegeti)*

Ez itt apuci. Apu, bomlasz.
Hogy lehettél ekkora mamlasz?

THEODORA

Ha ránézünk, belátjuk végül:
Holtában ez a hulla vénül.

GALERIUS

Igaz, nem pápa teteme.
De attól még elvetem-e?
Két lábon járó disznóól ez:
Így terhelő tanúnak jó lesz.

SERGIUS (*jön Bonifáccal*)

Elhoztam nektek Bonifácot.
A föld alatt már nagyon fázott.

BELISARIUS (*jön Celestinnel*)

Tessék, itt van nektek Celestin.
Nem veszekszik többé a lasztin,
Ha labdázik a kukacokkal.

MAMMOLUS (*jön Desideriusszal*)

A kelletténél egy-két fokkal
Rothadtabb Desiderius. –
Mit csináljak? Nekem te jutsz.

MELCHIADES (*jön Emeritusszal*)

Megérkezett Emerituska.
Haló poraiban is rusnya.
Egy hullaszépségversenyen
Kizárt, hogy dobogós legyen.

ÖRDÖG (*jön Anasztázzal*)

Hogy teljes legyen a revű,
Anasztáz közétek repűl.
Ebből a célból és ez okból
Kieresztettem a szurokból,
Persze csak átmenetileg.

MAROZIA

A keze már elég hideg.

GALERIUS

Akkor kezdődhet is a per.
Kinek van jogi végzettsége?

HONORIUS (*jön*)

Ha szükség van védőügyvédre,
Személyemmel mindenki nyer.

ÖRDÖG (*vállon veregeti Honoriust*)

Becsületén nem esne folt:
Eddig is az ördög ügyvédje volt.

(*El.*)

GALERIUS

Te paragrafusokat író!
Nem védő vagy itt, hanem bíró!
Az ítélet – ugye világos? –,
Előre megmondom: halálos.

HONORIUS

Hogy kell egy hullát kivégezni?
Lehet-e még halottabb ez, ni?

ADALBERT

Szerintem nem ez a probléma,
Hanem az, hogy a vádlott néma.

MAROZIA

Szegénykém! Nem forog a nyelve,
Mert az élete már letelve,
És a lelke ki van lehelve.

THEODORA

A varázsjelet le tudtam törölni,
De mit tegyek, hogy feléledjen?
Bár tudok és szeretek ölni,
De mást, kívül ezen az eggyen?
(*Jön Zenobia és a Remete.*)

ZENOBIA

Fellegek hátán lovagolva
Jöttem ide, és velem ez a golyva.
A régi neve Eszkuláp.
Kezébe akad egy cupák?
Abba is életet lehel.

REMETE

Látom, eltűnt a csodajel.
Egész állaga rozoga.
És itt van a két nemzőtársam:
Őket ilyennek kell, hogy lássam?
No de mire jó a csoda?
(*Formosus homlokára jeleket rajzol, majd a többi hullához lép.*)

ADALBERT

Már mozog! Nézzetek oda!

GALERIUS

És a többi megmozdul szintén!

REMETE

Van-e nagyobb varázsló, mint én?
Ha máskülönben nincs szükség rám,
Akkor most felmászom egy létrán.
Bár élénk bennem a kobold,
Nem kedvelem a pert, ha az koholt.
Megmondom, mi az én bajom:
Mind a fiam, mind a fajom
Sorsa a teljes pusztulás.
A hátralevő kis időre
Igen szánalmas, igen dőre
Volna bármilyen nekibuzdulás.
(*El.*)

HONORIUS

A mostani pápa beszéljen!

GALERIUS

Ilyen bűnös hulla ne éljen! –
Téríteni mentél, hiába,
Az eretnek Bulgáriába:
Te magad lettél ott eretnek!
A többi bűneid ebből erednek.

ANASZTÁZ

Én meghaltam, mielőtt született ő,
De tanúsítom, bűne kettő:
Lopta az egyház vagyonát,
Oklevelet írt, nagyon, át.
(*Formosusra mutat.*)
És ő hívta az ördögöt!
Ő áll kárhozzatom mögött!
Most már tudom: ő tehet róla,
Hogy rajtam kénkőből a pólya!

DESIDERIUS

Szaracénoknak kémkedett!
Nagybőgőnek nézte a kék eget!
(*Formosusra mutat.*)
Ő kevert mérget a boromba!
Ezért vagyok ilyen goromba.

BONIFÁC (*Formosusra mutat*)

Ő nyomott párnát a fejemre!
És rúgást mért az alfelemre!

EMERITUS

Püspöki tisztséget adott-vett!
Az összes testürege visszhangot vet!
(*Formosusra mutat.*)
Most már tisztán emlékezem:
Ő kötötte össze kezem,
Ő dugta fejemet hurokba!
Bár bújhatnék magzatburokba!

CELESTIN

Azzal kezdem, hogy nem is anya szülte,
Hanem a föld. Anyaga szürke.
Egyik nemzője én vagyok, bevallom,
De megbüntetését javallom,
Mert a fülembé ólmot öntött.
(*Formosusra mutat.*)
Igen, ő volt! Őt vádoló,
És ezzel a halálba döntött.
Halott vagyok. Ez tény, nem rágalom.
Én vagyok, aki kereszteltem:
Isten türelmét így teszteltem.
Pappá is én szenteltem őt.
Tényleg nem kellett volna. Sőt.

GALERIUS (*félbeszakítja*)

Nem kell vádpontból egy rakasz!
Lezárult a nyomozati szakasz.
(*Jön a három Bíboros.*)

I. BÍBOROS

Mielőtt hamu kezd havazni,
Jöttünk az ítéletet megszavazni.

II. BÍBOROS

Mielőtt megtelnek az iccék,
Teljes létszámú az esküdtszék.

III. BÍBOROS

Ilyenkor hölgyek is szavaznak,
Feltéve, hogy ráérnek aznap.

HONORIUS

Most mondjon valamit a vádlott
A legutolsó szó jogán!

FORMOSUS

Az összes hóhér legyen áldott,
Minden keresztény és pogány!
Minden vádat elismerek,
Ellenkezni nem is merek.
Nincs túl sok vesztenivalóm:
Terhelhet a bűn bünt fialva,
Ha egyszer már meg vagyok halva.
Én vagyok saját meghalóm.
A példám legyen szomorú,
És az ítélet szigorú.
Sújtson a törvény büntetése,
És ami több: ezt követően,
Tartósan és messzemenően
A dolgozó nép megvetése!

THEOPHILACTUS *(most tér magához)*

Egy pillanat... Most jut eszembe...
(Formosusra mutat.)
Egyszer hamisan esküdött...
A vádlott... Amikor jött velem szembe...
Igen... Igen... Épp szembejött...
Nemzésében én is részt vettem...
Annyi biztos, hogy rosszul tettem...

THEODORA

Tényleg! Ez hiányzott! Ez az!

MAROZIA

Ezért fog lakolni a gaz.

GALERIUS

Szükségesek a hamis eskük,
De most az ítéletet lessük.

THEODORA

Az ember a példából így tanul:
Szavazzuk meg látatlanul!

MAROZIA

Már hajladoznak, mint a sás:
Kezdődhet is a szavazás!

KÓRUS

Szava-szava-szava-szava-zunk, zunk, zunk.
Emelkedik a ke-ke-ke-zünk, zünk, zünk.
Így lesz iga-ga-ga-ga-ga-zunk, zunk, zunk.
Szebb jövő felé eve-ve-ve-zünk, zünk, zünk.

GALERIUS

A szavazás érvényessé lett.
Most következzen az ítélet!

HONORIUS

Jobb kezét hamis esküre emelte:
Azt le kell vágni.

ADALBERT

Sergius leszelte.
Előtte a körmét reszelte.

HONORIUS

Fejét le kell csapni.

ADALBERT

Azaz!
Úgy látom, Mammolus nyakaz.

HONORIUS

Ki kell belezni.

ADALBERT

Belizár,
Úgy látom, buzgón belez már.

BELISARIUS

Nem nyomasztunk, nem ijesztünk,
Csak egy kicsit kibelesztünk.

HONORIUS

Ha ki van belezve az ipse,
Hajítsátok a Tiberisbe!
Azt hiszem, így lesz neki jobb.

THEODORA

Csak annyit mondok erre: csobb.
(*Csapóajtó nyílik Formosus holtteste alatt. Csobbanások hallatszanak.*)

HONORIUS

Így az ítélet végrehajtva.

ADALBERT

Vigyétek a hullákat! Rajta!
Ez mégiscsak női lakosztály.

GALERIUS

Ha megszakítod munkámat, nagyon fáj.

ADALBERT

Unalmas a törvénykedés.

Jobb lesz másmilyen ténykedés!

GALERIUS *(a többi holttestre mutat)*

Még ezeket is elítéltetem.

THEODORA

Egy kicsit sok lett a tetem.

MAROZIA

Egy kicsit ő is kezd fejünkre nőni.

Az ilyen embert le kell lőni!

ADALBERT

Lelőni? Hát ez egyszerű.

Kezemben a magyartól kapott új,

A nyílvesző a szárnyaló díj.

Homlokomon vidám derű,

Szívemben az erkölcsi törvény,

És odalent forog az örvény.

(Kilövi a nyilat Galeriusra.)

GALERIUS

Mi ütött belém? Egy nyílvesző!

Halotti leplet nekem ez szó!

BELISARIUS

Nem ijesztünk, nem nyomasztunk,

Csak egy kicsit lenyilasztunk.

GALERIUS

A törvényesség híve voltam,

És most ezért rogyok le holtan!

(Meghal.)

SERGIUS

Egész Rómában gyújtsunk lámpát:

A császár lelőtte a pápát!

HONORIUS

Meghalt? Sebaj! Szemem se rebben.

És mi volna annak a módja,

Hogy én lehessenek az utódja?

ADALBERT

Lehetsz! A következő jelenetben.

HARMADIK JELENET

Tiberis-part a Milvius-hídnál. Jön Lambert és a férfiruhás Johanna.

JOHANNA

Közeledik a körmenet.

LAMBERT

Kérlek, mondj igent vagy nemet!

JOHANNA

Az új pápa, Honorius
Holttestet folyóból kihúz,
Mármint Formosust. Kifogatta,
És délelőtt szentté avatta.

LAMBERT

Kérlek, tarts velem Spoletóba!
Apám meghalt. Enyém a trón.
Sosem fogunk beleunni a jóba!
Nagy kár lenne, ha nem kapnál a szón!
Nappal együtt bújjuk a könyveket,
Tudományból elsajátítva egy- s más,
Éjjel az ágyban bújjuk egymást.
Spoletóban az ágy nekünk vetett!

JOHANNA

Való igaz: Formosus teste
Mellett megjavult három beste.
Vergiliust szavalt egy néma,
És táncra perdült kilenc béna.
Más csodákra is sor került...

LAMBERT

Eldöntened nem sikerült,
Hogy jössz-e vagy nem jössz velem?
Közelléted a tavaszom,
Hiányod zúzmarás telem!

JOHANNA

Kihajtott egy hófehér liliom
Formosus levágott kezéből!

LAMBERT

Testem a folyóvíz felé dől:
Ha nem maradsz velem, beugrok.

FORRÁSNIMFA *(kiemelkedik a vízből)*

Ezek itt ketten, hú, de cukrok!
Ezt ismerem. Ezzel már háltam.
A másikat még nem próbáltam.
Egy nimfa mohó és hiú.
Kérdés, hogy lány-e vagy fiú.
Bár a külső fiút mutat,
Egy nimfa kérdez és kutat.
Most megdörzsölöm egy szivaccsal...
Hohó! Már látom: a látszat csal.
Nemcsak, hogy lány – aminek jele ott van –,
De ráadásul áldott állapotban.
Tán nem is vették észre még?
Nem lehetnek ilyen hülyék!
Na mindegy. *Ezt a felszínen hagyom,*
De *amaz* kell nekem nagyon.
Lerángatom a víz alá,
És szép estém lesz. Trallalá!

(Magával húzza Lambertet a vízbe, és elmerül vele együtt.)

JOHANNA *(magához tér)*

Hol van a spoletói herceg,
Akiért a nők combja serceg?
Az előbb még hevesen ágált,
Most gondolt egyet, és odábbállt,
A kedvesét magára hagyva.
Nyilván elment valami nővel.
Férfiak így szokták idővel.
Mit bánom én! Vonzalma zagyva.
Nem érti meg, hogy pap leszek.
Ehhez a női test meg nem felel.
Csak az alkalomra lesek,
Hogy átváltozzam férfivá.
Aztán lássuk, honnan hová.
Hogy ki vagyok, én döntöm el!
(Ünnepi körmenet élén jön Honorius, akiből időközben pápa lett.)

HONORIUS

Formosus belép a szentek közé!
Bár a hatóság üldözé,
Hiába minden elnyomás:
Úgyis győznek azok a szentek,
A kik vértanúságra mentek.
Marad a porhüvely és az hommage.
Egy holttestet elítélni? Gyalázat!
Csak azt tudnám, ki volt a bíra!
Milyen jogon ítélkezett?
Milyen törvényben van megírva:
Levágni a halott kezét?
A nép áhítattal rebegje:
Formosus jobb karja ereklye!
(Dörög az ég.)

THEODORA *(a körmenetben)*

Szentatyám, közel a zuhé!

HONORIUS

Azt mondom erre, hogy: juhé!
Isten rakott fejünk fölé
M megbízható, kék fedelet.
A mennydörgés nem fenyeget,
Hanem szólongat szeliden.

MAROZIA

Jó lesz, ha itt maradunk? Nemigen.
Hoppá? Te is itt vagy, Johanna?

THEODORA

Johannesnek hívd, másképp elrohanna.
(Újabb mennydörgés.)

MAROZIA

Johannes! Ránk mordult az ég!
Rosszat forral, hiába kék.

HONORIUS

Több szentet is fogok avatni még!

MAROZIA

Lehet, hogy az ég ettől dörgött.

HONORIUS

Anasztázt elvitte az ördög,
Ő tehát az ördög mártírja.

Ezt cáfolja meg, aki bírja!
(*Mennydörgés.*)
Celestin, Bonifác és Dezidér
Egy szentté avatást megér!

SERGIUS

Vigyázz, mert jön még a kutyára dér!
(*Mennydörgés.*)

HONORIUS

És Galerius, az elődöm?
Ezen kicsit még tépelődöm.
És Emeritus, a tunya?
Erre nem árt még egy szunya.
Mindegy! Addig nem alhatok,
Míg mindenkit szentté nem avatok.

MAMMOLUS

Szentatyám, baj lesz. Menekülj!
(*Mennydörgés.*)

HONORIUS

Azt mondom erre, hogy: hühüjj!

BELISARIUS

Szentatyám, rád az ég dühös!

HONORIUS (*az ég felé rázza az öklét*)

Azt mondom, kuss legyen, rühös!
(*Magasba emeli pásztorbotját, amelybe belecsap a villám.*)
Derült égből mennykőcsapás?
Isten szőlőjében voltam kapás,
Most rög leszek, mások kapálnak engem.
Kár volt a dolgot túllihegnem.
(*Meghal.*)

BELISARIUS

Nem ijesztünk, nem nyomasztunk,
Csak mennykő alá suvasztunk.

SERGIUS

Nem! Ez a tett nem minket terhel.
Ilyesmit csak az Isten tervel.
A nyelvhasználat valóságot termel.
Ahogy szerdára jön csütörtök,
Ha egy pápát elvisz az ördög,

Egy másikat az Isten üt agyon.
Ez így igazságos nagyon.
Ezt kívánja az esélyegyenlőség.

MAROZIA

Pápajelöltreől nincs már bőség.
Félek: a pápákból kifogytunk.

THEODORA

Ha mondom, lesz pápa. Hic et nunc.
Itt áll a közös gyermekünk,
Johannes. Ó jó lesz nekünk,
Nem egy napra, de negyven évre.

I. BÍBOROS

Ő ügyis főpap akar lenni.

II. BÍBOROS

Szent Péter trónján jutna révbe.

III. BÍBOROS

Fog neki a pápaság menni.

KÓRUS

A mennyekbe fehér füst száll:
Örvend falevél és fűszál.

MELCHIADES

Igazán nem kötözködöm,
És nincs hozzá túl sok közöm,
De egyvalami nem világos.
Ő nem Johanna? Tényleg János?
Mert nektek lányotok volt, ugyebár.

THEODORA

Fiam, ezen rugózni kár.
Csak ne fürkészd a titkok mélyét.

MAROZIA

Tapintani szeretnéd a heréjét?
Mert akkor megégetünk mint buzit,
Aki ráadásul uszít. –
Na jó, adj neki egy puszit!

JOHANNA

Jövendőmondó Teiresziász
Épp azáltal lett adu ász,
Hogy előbb nővé változott,

Majd, miután Hermésnek áldozott,
Visszaváltozott férfivá,
Mint az indus bálvány, Shivá,
Így azt is tudja és megérti,
Hogyan élvez a nő, hogyan a férfi.
Lehet, hogy vak, de látja a jövőndőt,
Míg mások csak tömik a bendőt.
Én magam, noha nem vagyok vak,
Akarok pápája lenni azoknak,
Akik ivarváltásra készűők,
Vagy egyszerre férfiak és nők.
Manapság ez már nem vitás:
Megválasztható az identitás.
Saját személyiségem gondja!
Hogy ki vagyok, én döntöm el!
És aki ezt kétségbe vonja,
Súlyos büntetést érdemel.
Mondhat, amit akar: nem érdekel!

THEODORA

Gyűlnek „miért”-ek és „hogya”-ok.

JOHANNA

Ja, rosszul lettem! Lerogyok!

BELISARIUS

Őszentsége porba hanyatlik!
És rángatózik! És vonaglik!

MAROZIA

Mi történik vele? Nem értem.
Te megmérgezted őt? Merő én nem.

THEODORA

Mérgezés mintha már lett volna egyszer.
Ne kerüljön elő megint a vegyszer!
Különben sem tenném el láb alól.
Ott híznak a juhok, ahol
Jó pásztorral bír az akol.
Arról nem szólva, hogy a lányunk.
Vagy a fiunk. Már ahogy vesszük.

MAROZIA
Miért is fröcsögjön a nyálunk?
Hogy a bajt nagyobbra növezzük?

BELISARIUS
Mi történik? Kutyafulét!

SERGIUS
Szedd le a tejről a fölét,
Esetleg idd meg a felét,
És meglátod, hogy mi marad.

MAMMOLUS
A szégyen kínokkal marat.

JOHANNA
Jaj nekem! Mindjárt meghalok!

MELCHIADES
Ezek a pápák nagy csalók.

THEODORA
Van itt orvos? Szülésznő? Bába?
Mert mindjárt szülni fog a pápa!

BELISARIUS
Szül a pápa! Nagy csoda! Hurrá!

SERGIUS
Legyünk az ámulaton úrrá.

ZENOBIA *(jön egy szülészeti fogóval)*
Hozzatok pólját és meleg vizet!

MAMMOLUS
A pápa a természetnek fizet.

THEODORA
Mert a mi papánk sülni is tud.

ZENOBIA
A tolófájás már beindult.

MELCHIADES
Mi lesz? Kismalac? Kistojás?

MAROZIA
Meglesz, csak nagyon kell akarni.

ZENOBIA
Elkezdődött a kitolás.

JOHANNA
Fal kell nekem, hogy legyen mit kaparni!

(*Csecsemősírás.*)
FORRÁSNIMFA (*kidugja a fejét a vízből*)
Nagy volt az ovuláció.
Zendüljön fel ováció:
Jön az új generáció!

UTOLSÓ JELENET

Világűr. Csillagok. Háttérben a Föld. Jönnek az Apokalipszis lovasai.

TÖHÖTÖM (*kezében mérleg*)
Hoztam tájfunnt és cunamit.
Hoztam orkánt és hurrikánt.
Hoztam tízezer huligánt.
Lesz vulkánkitörés, lesz dinamit.
Hoztam ezt a jókora táskát,
Benne milliószámra sáskát.
Hoztam tűzvészt és jégverést,
Hoztam gennyes fekélyeket,
Legyet, fertőzöt, nem kevészt,
Méretre sem csekélyeket,
Szárazságot és éhínséget.
Mostantól ilyen lesz az élet.
Elkezdődött a végítélet.

VÉRBULCSÚ (*kezében kard*)
Hoztam zsarnokot. Szíve rút.
Hoztam száz öngyilkos merénylőt.
Vége-nincs polgárháborút.
Népirtó hatalomigénylőt.
Hoztam százezer sebesültet
És százmillió menekültet.
Tűzkeresztséget, vérmegtörlést,
Kultúrharcot és népvándorlást.
Egy becsapódó aszteroidát.
Emberré klónozott kecskegidát.
Hoztam térfigyelést, lehallgatást,
Kihallgatást és vallatást,
Világpusztító haladást.

LEHEL *(kezében kürt)*

Hogy rosszkedveteken segítek,
Hoztam hazugságot és giccset.
Osztozni mást is fogok:
Úgy hatékony a propaganda,
Ha megtámogatják drogok.
Ettől majd végképp elhülyül a banda.
Hoztam előítéletet,
Hoztam depressziót, magányt,
Beprogramozott életet,
Örökös szeretethiányt,
Örömhajhászást, sikerkényszert,
Eldobott műanyagból ékszer
És törvényt emelt középszert.

GYÁSZVITÉZ *(kezében homokóra)*

Én nem hozok, én elveszek,
És valamit el fogok vinni.
Az Antikrisztus én leszek.
Nincs miért és nincs miben hinni.
Nektek az Evangélium
Csak luftballonban hélium.
Így hát visszaveszem a Jó Hírt.
Nem kaptok sebetekre gyógyírt.
Jézus fölöslegesen szenvedett.
Húsába szöveget engedett,
De irgalmat nektek hiába kért,
Ha nincs megváltás bűneitekért.
A létezésetek, mint túske, sért.

KÓRUS

Bátor ember: hiába merni,
Ha majd romokban kell heverni.
A szárnyakat le kell tekerni.
Tessék a pusztulás felé teperni!

ISTEN HANGJA

Megmondtam, ember: küzdj és bízva bízzál.
Tépj tizenegyet, ha van tíz szál.
Most elhagylak. Innen szép nyerni.

* * *

Lapunk állandó támogatói:

Aranka György Alapítvány, Nemzeti Kulturális Alap,
Communitas Alapítvány, Bethlen Gábor Alap

A szerkesztőség székhelye: Marosvásárhely, Tusnád u. 5. sz.; Postacím: 540027 Târgu Mureș, str. Tușnad 5, vagy Of. P. 1. C. P. 89; Telefon: 0040-(0)365-801946; E-mail: lato.szerk@gmail.com; Kiadóhivatal: 540028 Târgu Mureș, str. Primăriei 2. Kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza. Nyomta az Alutus Rt., Csíkszereda. Igazgató: Hajdú Áron. Belföldi előfizetés egy évre 96, fél évre 48, negyedévre 24 lej. Előfizetéseket a szerkesztőségben vesszünk föl.

ISSN 1220-5982